

صنایع زیرساخت های کشاورزی

غذایی، دام و طیور

سال بیست و هفتم - شماره ۲۹۲ - خرداد ۱۴۰۵ - تک شماره ۴۰۰,۰۰۰ تومان
شماره انتشار بین المللی: ISSN 1680-1350

- تبارشناسی یک واژه امنیت غذایی چگونه متولد شد! (فرا تک مسودی)
- دیپلماسی فعال سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) - اخبار تحلیلی
- وزارت جهاد کشاورزی؛ از مدیریت بازار نهاده‌ها تا گشودن مسیرهای تازه تجارت
- افزایش دسترسی شهروندان؛ ۴ بازار میوه و تره‌بار در تهران افتتاح شد
- ۴۲ سال همراهی در مسیر امنیت غذایی؛ نگاهی به دستاوردهای صندوق بیمه کشاورزی
- مقاله ترویجی؛ مدیریت نوین دامداری و چالش‌های پرورش پایدار
- مقاله ترویجی؛ کلیدهای طلایی مدیریت پرورش و سودآوری صنعت مرغداری
- مقاله ترویجی؛ زراعت زرشک، طلای سرخ کویر

عضو رسمی فدراسیون جهانی خبرنگاران کشاورزی

ifajnews

سیر تکامل و تکوین امنیت غذایی

در چرخه نیم قرن گذشته

Agri-Industrial Infrastructures

Food, Livestock and Poultry Specialized Monthly Magazine

Tildipirosin 18%

Injectable solution

تیلدپیروزین ۱۸٪

محلول استریل تزریقی

موارد مصرف:

برای درمان و کنترل عفونت های تنفسی گاوها که عامل آن مانهیمیا همولیتیکا، پاستورلا مولتی سیدا و هیستوفیلوس سومنی باشد.

بدون ورود به شیر

Eprino Ject®

Eprinomectin 2%

Injectable solution

اپرینو جکت®

اپرینومکتین ۲٪

محلول استریل تزریقی

موارد مصرف:

برای درمان و کنترل آلودگی های انگلی داخلی (کره های گرد گوارشی و ریوی) و خارجی در دام های مختلف استفاده می شود.

شماره انتشار بین المللی ISSN 1680-1350

سال بیست و هفتم - شماره ۲۹۳

خرداد ۱۴۰۵

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

دکتر منصور انصاری

mansoor.ansary1334@gmail.com

دبیر هیات تحریریه:

فرانک مسعودی

زیر نظر هیات تحریریه

مدیر داخلی، ویراستار:

فرانک مسعودی

faranak.masoudi@gmail.com

دبیر سازمان آگهی‌ها و خبرنگار:

حجت اله انصاری (جبری)

دبیر روابط بین‌الملل و خبرنگار:

دکتر مسعود انصاری

گروه خبرنگاران:

عبدالحسین باخدا، سیاوش انصاری

محدثه بیکزاده

سایت پشتیبان: پایگاه خبری کشاورزی آینده جهان

«کاج پرس»

www.kajpress.com

یا

www.keshavarziyandejahan.ir

گرافیک:

زیبا دریایی

◆ آنچه در این شماره می‌خوانید:

- سیر تکامل و تکوین امنیت غذایی در چرخه نیم قرن گذشته (سر مقاله)..... ۲
- تبارشناسی یک واژه، امنیت غذایی چگونه متولد شد؟ ۴
- مقاله ترویجی، مدیریت نوین دامداری و چالش‌های پرورش پایدار ۱۸
- مقاله ترویجی، کلیدهای طلایی مدیریت پرورش و سودآوری صنعت مرغداری..... ۱۹
- اخبار مربوط به سازمان تات ۲۰
- افزایش دسترسی شهروندان، ۴ بازار میوه و تره بار افتتاح شد ۲۲
- وزارت جهاد کشاورزی از مدیریت بازار نهاده‌ها ۲۳
- مقاله ترویجی، زراعت زرشک، طلای سرخ کویر ۲۷
- ۴۲ سال همراهی در مسیر امنیت غذایی ۲۸

سر مقاله

با بسته شدن تنگه هرمز و به دنبال آن محاصره بنادر ایران و ممنوعیت آمد و شد کشتی‌ها در دهانه دریای عمان، موضوع امنیت غذایی نه تنها برای ایران، بلکه برای بسیاری از کشورهای جهان، گرچه به طور غیر مستقیم و به دلیل گرانی انرژی بار دیگر همچون سالهای ۱۹۷۴، ۲۰۰۷ - ۲۰۰۸ و ۲۰۱۱ و برجسته شد..

ادامه در صفحه ۲

چاپ، لیتوگرافی و صحافی:
کهن چاپ

تهران - میدان هفت تیر - خیابان بهار شیراز - خیابان سلیمان خاطر

نیش چهار راه ملایری - پلاک ۴۷

تلفن: ۰۲۱-۸۸۱۳۴۳۲۳-۸۸۳۰۲۹۰۳

نشانی دفتر مجله: تهران - میدان توحید، خیابان توحید، کوچه نادر،

پلاک ۳۷ (ساختمان مجله دامپروان)

تلفن: ۵۵ تا ۵۵ و ۶۶۹۴۲۵۰ و ۶۶۹۱۳۱۶۲ فکس: ۶۶۹۱۳۱۶۳

کدپستی: ۱۴۵۷۸۴۸۷۱

سیر تکامل و تکوین امنیت غذایی در چرخه نیم قرن گذشته

منصور انصاری

دکترای علوم سیاسی و روزنامه نگار

با بسته شدن تنگه هرمز و به دنبال آن محاصره بنادر ایران و ممنوعیت آمد و شد کشتی ها در دهانه دریای عمان، موضوع امنیت غذایی نه تنها برای ایران، بلکه برای بسیاری از کشورهای جهان، گرچه به طور غیر مستقیم و به دلیل گرانی انرژی بار دیگر همچون سالهای ۱۹۷۴، ۲۰۰۷ - ۲۰۰۸ و ۲۰۱۱ برجسته شد. لذا سیاست کلی کشورمان بر آن قرار گرفت تا در پیچه هایی برای تامین مواد اولیه منجر به غذا از جمله مجموعه نهاده ها و فرآور از آن، مواد پروتئینی مانند گوشت قرمز در میان کشورهای شمالی، اوراسیا و دیگر مناطق جهان بگشاید

در همین راستا، طی یکی دو ماه اخیر وزیر جهاد کشاورزی و برخی از معاونان وی سفرهای متعددی به این کشورها انجام دادند که تا حد زیادی نیز نتیجه بخش بود. گزارش این سفرها و دستاوردهای آن به طور روزانه در پایگاه خبری «کشاورزی آینده جهان» (کاجپرس) - از رسانه های همکار مجله «صنایع زیرساخت های کشاورزی، دام، طیور و غذایی» (دامپروران سابق) - منتشر و منعکس شد

در ادامه این روند، وزیر جهاد کشاورزی، دکتر قزلبچه نوری، برای حضور در اجلاس وزیران کشاورزی کشورهای عضو بریکس به هند (ایالت مادیا پرادش، شهر ایندور) سفر کرد. این اجلاس طی دو روز، ۲۲ و ۲۳ خردادماه برگزار شد و در آن، بیش از گذشته به موضوع امنیت غذایی و ابعاد مختلف آن پرداخته شد.

این حضور در پی سفرهای اخیر وزیر جهاد کشاورزی و معاونانش در دو ماه گذشته انجام شد؛ گامی ضروری که شاید پیش تر از آن غفلت شده بود و محاصره ایران و ممانعت از عبور و مرور کشتی ها تکانه ای هشداردهنده بود که در حوزه تامین نهاده ها و در نهایت امنیت غذایی باید دامنه مناسبات سیاسی و اقتصادی را در تمام مناطق گسترش داد و در واقع، نمی توان تنها به توافقات جهانی جهانی مبنی بر «مستثنی بودن مواد غذایی از تحریم ها» دل بست؛ چرا که در عمل، محدودیت های لجستیکی و سیاسی می تواند به سادگی امنیت غذایی را به مخاطره بیندازد. بنابراین، گسترش دیپلماسی کشاورزی و اقتصادی در تمام مناطق، نه یک انتخاب، که یک ضرورت اجتناب ناپذیر است

در شرایطی که اختلالات ناشی از جنگ و محدودیت های لجستیکی، جریان حمل و نقل کالاهای اساسی را با تأخیر مواجه می کند، باید برای تامین مواد اولیه غذایی، مسیرهای جایگزین را فعال نگه داشت. تکیه بر یک مسیر واحد، غفلت از اصول اولیه رقابت و مدیریت بحران است. همان طور که در استراتژی های نظامی، مفهوم «مانور» نقشی کلیدی دارد، در تامین امنیت غذایی نیز باید چنان چابک باشیم که در صورت انسداد یک مسیر، بتوانیم بلافاصله برای دریافت نهاده های دام و طیور یا مواد اولیه داروهای دامپزشکی، از طریق مجاری دیگر اقدام کنیم.

از سویی، اگر امنیت غذایی را صرفاً در سطح تامین کالاهای اساسی تعریف کنیم، آنگاه هر تکانه بیرونی - از اختلال در حمل و نقل گرفته تا جهش قیمت های جهانی - می تواند ما را وارد وضعیت نگران کننده ای قرار دهد. اما اگر همین مفهوم را در چارچوب «اقتصاد سیاسی بین الملل» ببینیم، امنیت غذایی به یک ابزار قدرت تبدیل

می‌شود؛ ابزاری برای چانه‌زنی، ائتلاف‌سازی و حتی تنظیم روابط تجاری منطقه‌ای

همانگونه که از عنوان سرمقاله نیز پیداست، می‌توان گفت که در پنجاه سال گذشته، امنیت غذایی سه تحول مفهومی را پشت سر گذاشته است

مرحله تأمین (Supply-Oriented): تمرکز بر تولید و ذخایر استراتژیک.

مرحله دسترسی (Access-Oriented): توجه به قدرت خرید، عدالت توزیعی و فقر.

مرحله تاب‌آوری (Resilience-Oriented): مدیریت ریسک، تنوع مبادی واردات، دیپلماسی غذایی و زنجیره‌های تأمین منعطف

امروز جهان در مرحله سوم قرار دارد؛ مرحله‌ای که در آن کشورها نه تنها به ذخایر داخلی، بلکه به شبکه‌ای از شرکای پایدار منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تکیه می‌کنند. در چنین شرایطی، حضور فعال در پیمان‌هایی مانند بریکس، سازمان همکاری شانگهای و تعامل ساختاریافته با اتحادیه آفریقا، صرفاً یک انتخاب سیاسی نیست، بلکه بخشی از «معماری امنیت غذایی» محسوب می‌شود و یکی از ابزارهای کلیدی در این معماری جدید، سرمایه‌گذاری مستقیم کشاورزی (Agri-FDI) است؛ همان کشت فراسرزمینی که اگر با طراحی دقیق حقوقی و لجستیکی همراه شود، می‌تواند مکمل تولید داخلی باشد، نه جایگزین آن

اما تجربه جهانی نشان می‌دهد که موفقیت در این حوزه مستلزم سه پیش‌شرط است: قراردادهای پایدار و شفاف حقوقی با کشورهای میزبان، تضمین مسیرهای حمل‌ونقل و بیمه‌ای برای انتقال محصول و تنوع جغرافیایی سرمایه‌گذاری برای کاهش ریسک اقلیمی و سیاسی. بدون این سه مؤلفه، کشت فراسرزمینی به پروژه‌های نمایشی تقلیل می‌یابد. با این سه مؤلفه، اما، می‌تواند به بازوی راهبردی امنیت غذایی تبدیل شود

در ادامه این بحث باید گفت؛ تحولات اخیر در بازارهای جهانی نیز نشان داده که تمرکز تاریخی قیمت‌گذاری غلات در چند بورس محدود غربی، به تدریج در حال تغییر است. بحث ایجاد سازوکارهای مبادله‌ای جدید در میان کشورهای نوظهور، از جمله در چارچوب بریکس، نشان‌دهنده تلاش برای کاهش آسیب‌پذیری در برابر تکان‌های سیاسی و مالی است

برای ایران، حضور در این روندها اهمیت زیادی دارد، زیرا هرچه تنوع ابزارهای تسویه، قیمت‌گذاری و قراردادهای آبی بیشتر شود، قدرت مانور کشور در شرایط بحرانی افزایش می‌یابد و شاید مهم‌ترین بخش این بحث، تغییر در سطح تصمیم‌سازی باشد

تا زمانی که امنیت غذایی در ساختار اداری کشور، صرفاً در سطح تأمین و توزیع تعریف شود، طبیعتاً ابزارهای آن نیز محدود به همان سطح باقی می‌ماند. اما اگر امنیت غذایی را به‌مثابه یک «مسئله حکمرانی اقتصادی» تعریف کنیم، آنگاه موضوعاتی چون دیپلماسی حمل‌ونقل، سیاست ارزی و مالی، سرمایه‌گذاری خارجی، بیمه‌های بین‌المللی و حتی سیاست انرژی همگی در دایره تصمیم‌سازی آن قرار می‌گیرند

امنیت غذایی در این تعریف، دیگر یک مأموریت بخشی نیست؛ بلکه پروژه‌ای ملی است که نیازمند هماهنگی فرابخشی و نگاه بلندمدت است

بحران‌های اخیر جهانی - از جنگ‌ها تا تغییرات اقلیمی - یک پیام روشن دارند: کشورهایی موفق خواهند بود که بتوانند میان میزان واقعی تولید داخلی، ذخایر راهبردی، تنوع واردات، سرمایه‌گذاری خارجی و دیپلماسی فعال، یک توازن هوشمندانه برقرار کنند. اگر این توازن شکل بگیرد، امنیت غذایی از یک دغدغه مقطعی به یک مزیت رقابتی ملی تبدیل خواهد شد؛ مزیتی که نه تنها ثبات داخلی را تضمین می‌کند، بلکه جایگاه کشور را در معادلات منطقه‌ای و جهانی ارتقا می‌دهد

گزارش ویژه این شماره مجله را به دلیل سفر وزیر جهاد کشاورزی و حضورش با پیام‌های روشن جهانی برای کشاورزی جهان و امنیت غذایی در اجلاس وزرای کشاورزی عضو بریکس، به موضوع سیر تکامل و تکوین مفاهیم مدرن امنیت غذایی به ویژه از سال ۱۹۷۰ میلادی به بعد اختصاص دادیم تا پلتفرم و زمینه‌ای فکری برای رویکرد دقیق‌تر به مفهوم امنیت غذایی در حوزه سیاست باشد و این بحث ساختاری تکوین یافته را از یک ستاد عملیاتی تهیه و توزیع غذا که سنخیتی با راهبرد امنیت غذایی ندارد، به حوزه برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در اقتصاد کلان کشور ارتقا دهیم

تبارشناسی یک واژه؛ امنیت غذایی چگونه متولد شد؟

تهیه و تدوین: فرانک مسعودی

دغدغه «غذا» به قدمت تاریخ بشر است، اما مفهوم «امنیت غذایی» (Food Security) به عنوان یک اصطلاح تخصصی و ابزار سیاست‌گذاری، عمر چندانی ندارد. بررسی سیر تحول این مفهوم نشان می‌دهد که چگونه نگاه جهان از «نبار کردن غله» به سمت «حق دسترسی انسان‌ها به تغذیه سالم» تغییر مسیر داده است

دوران پیش از دهه ۱۹۷۰: تمرکز بر خودکفایی ملی

تا پیش از دهه ۱۹۷۰، مفهومی به نام امنیت غذایی در ادبیات بین‌المللی وجود نداشت. آنچه مطرح بود، «خودکفایی ملی» در تولید غلات استراتژیک بود. هر کشور تلاش می‌کرد برای روزهای جنگ یا قحطی، انبارهای خود را پر نگه دارد. در این دوره، غذا یک موضوع کاملاً فنی و مربوط به بخش کشاورزی بود و کمتر کسی به لایه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آن توجه می‌کرد

شوک ۱۹۷۴: اولین بیداری جهانی

جرقه اصلی ابداع واژه «امنیت غذایی» در جریان کنفرانس جهانی غذا در سال ۱۹۷۴ در رم زده شد. جهان در آن سال‌ها تحت تأثیر خشکسالی‌های شدید در آفریقا و افزایش ناگهانی قیمت نفت و مواد غذایی (بحران ۱۹۷۲-۱۹۷۴) قرار داشت

در آن زمان، امنیت غذایی با این نگاه تعریف شد: «در دسترس بودن دائمی عرضه کافی مواد غذایی در سطح جهانی برای حفظ استمرار مصرف و جبران نوسانات تولید و قیمت.»
در این دوره، امنیت غذایی صرفاً یک موضوع «عرضه محور» بود. یعنی اگر به اندازه کافی گندم و برنج در جهان تولید می‌شد، تصور می‌شد که امنیت غذایی برقرار است

دهه ۱۹۸۰: انقلاب «دسترسی» و نقش آمارتیا سن

در اوایل دهه ۱۹۸۰، یک چرخش بزرگ در فهم گرسنگی رخ داد. «آمارتیا کومار سن»، اقتصاددان و فیلسوف برجسته هندی و برنده جایزه نوبل اقتصاد، با مطالعات خود در زمینه های اقتصاد رفاه، فقر و نابرابری، قحطی و امنیت غذایی و نظریه قابلیت‌ها (Capability Approach) ثابت کرد که بسیاری از قحطی‌های بزرگ تاریخ زمانی رخ داده‌اند که انبارها پر از غذا بوده، اما مردم «پول» یا «توان» خرید آن را نداشته‌اند اینجا بود که مفهوم «دسترسی» (Access) وارد تعریف شد. فائو (FAO) در سال ۱۹۸۳ تعریف خود را اصلاح و تأکید کرد که امنیت غذایی یعنی: «تضمین این که همه مردم در هر زمان، هم دسترسی فیزیکی و هم دسترسی اقتصادی به غذای مورد نیاز خود داشته باشند.»

اجلاس ۱۹۹۶: تولد تعریف استاندارد از امنیت غذایی

جامع‌ترین تعریف از امنیت غذایی که امروزه در تمام اسناد بین‌المللی استفاده می‌شود، محصول اجلاس جهانی غذا در سال ۱۹۹۶ است. در این سال، ابعاد امنیت غذایی از دو بُعد (تولید و اقتصاد) به چهار بُعد اصلی گسترش یافت که به «چهار ستون امنیت غذایی» معروف شدند

موجود بودن (Availability): آیا به اندازه کافی غذا تولید یا وارد شده است؟

دسترسی (Access): آیا مردم قدرت خرید یا امکان فیزیکی رسیدن به غذا را دارند؟

سلامت و بهره‌مندی (Utilization): آیا غذا مغذی است و بدن فرد قدرت جذب آن را دارد؟ (بحث بهداشت و آب سالم)

پایداری (Stability): آیا این دسترسی در طول زمان (در زمان جنگ، سیل یا تورم) پایدار می‌ماند؟

قرن ۲۱: از امنیت غذایی به امنیت تغذیه‌ای

در دو دهه اخیر، مفهوم باز هم فراتر رفته است. امروزه دیگر فقط سیر شدن شکم

کافی نیست. بحث «امنیت تغذیه‌ای» (Nutrition Security) مطرح شده است؛ یعنی تأمین ریزمغذی‌ها، پروتئین و ویتامین‌ها برای جلوگیری از «گرسنگی پنهان» همچنین مفاهیم جدیدی مثل «حاکمیت غذایی» (Food Sovereignty) مطرح شده که بر حق ملت‌ها در تعیین سیاست‌های کشاورزی و غذایی خود، مستقل از فشارهای بازار جهانی تأکید دارد

معماری جهانی امنیت غذایی؛ دیده‌بانان گرسنگی در جهان

رفته رفته، بشر متوجه شد که امنیت غذایی مسئله‌ای فراتر از مرزهای ملی است. وقتی خشکسالی در یک قاره یا جنگ در قاره‌های دیگر رخ می‌دهد، ترکش‌های آن به سفره‌های مردم در سراسر جهان برخورد می‌کند. برای مدیریت این آشفتگی، «معماری جهانی امنیت غذایی» با محوریت چندین نهاد قدرتمند شکل گرفته است که هر یک قطعه‌ای از پازل مبارزه با گرسنگی را بر عهده دارند

فائو (FAO)؛ مغز متفکر و بانک اطلاعاتی جهان

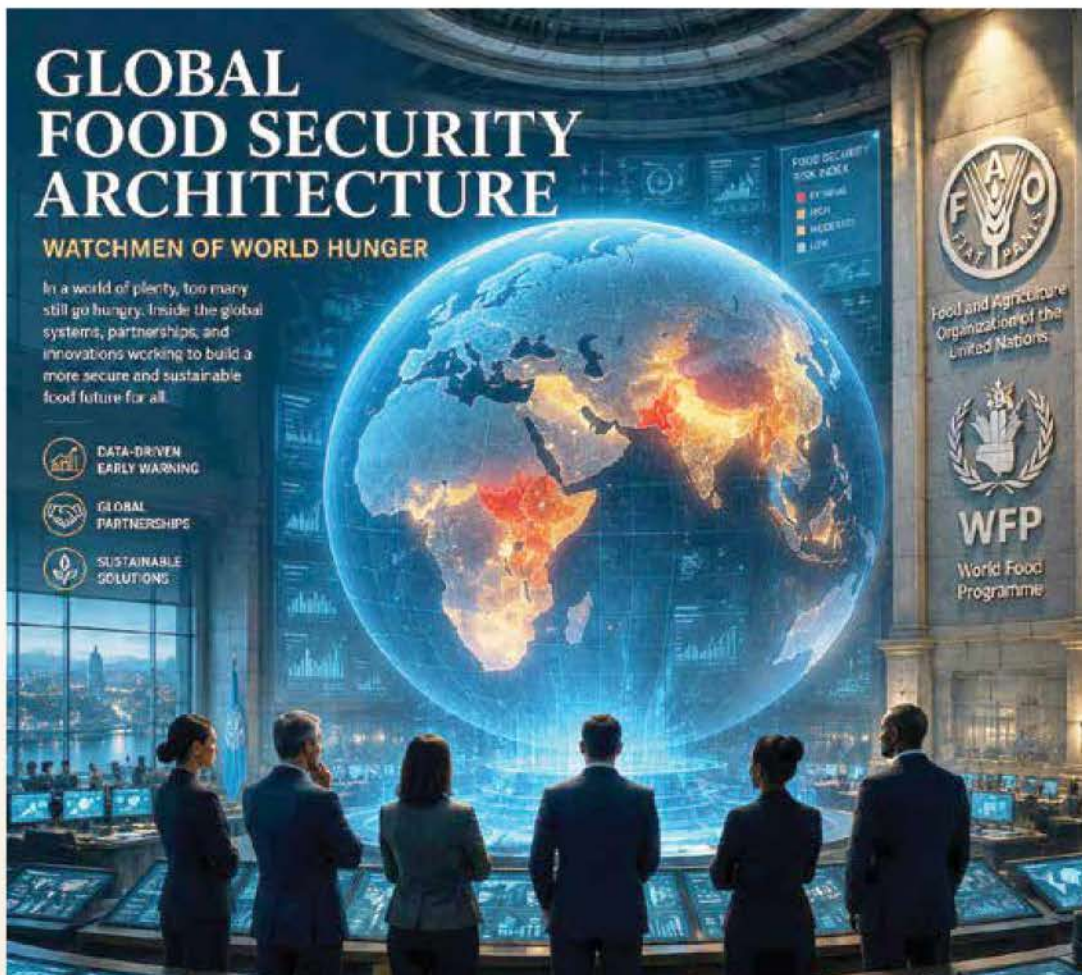
سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد، قدیمی‌ترین نهاد در این حوزه است که در سال ۱۹۴۵ (بلافاصله پس از جنگ جهانی دوم) با شعار «بگذار نان باشد» (به لاتین؛ Fiat Panis) خوانده می‌شود تأسیس شد

نقش: فائو به عنوان «مرکز دانش» عمل می‌کند. استانداردسازی کدهای غذایی، پایش وضعیت جنگل‌ها و منابع آبی، و ارائه آمارهای دقیق از وضعیت تولید جهانی، وظیفه اصلی این سازمان است اهمیت: این نهاد به دولت‌ها کمک می‌کند تا سیاست‌های کشاورزی خود را اصلاح کنند. در واقع فائو به جای دادن ماهی، «راه و رسم ماهیگیری پایدار» را به کشورها می‌آموزد

برنامه جهانی غذا (WFP)؛ بازوی عملیاتی و خط مقدم بحران

اگر فائو «فکر» نظام غذایی باشد، WFP «دست‌های» آن است. این سازمان که در سال ۱۹۶۱ تأسیس شد، بزرگترین سازمان بشردوستانه جهان برای مقابله با گرسنگی حاد است

نقش: هر جا جنگ، زلزله یا قحطی رخ دهد، کامیون‌ها و هواپیماهای WFP اولین‌هایی هستند که

می‌رسند. آن‌ها مستقیماً غذا یا کمک‌های نقدی را به دست گرسنگان می‌رسانند
افتخار: دریافت جایزه نوبل صلح در سال ۲۰۲۰ نشان‌دهنده اهمیت این نهاد در حفظ ثبات جهانی از طریق تأمین غذا بود
 گفتنی است که برنامه جهانی غذا (WFP: World Food Programme) نقش مهمی در تغذیه مدارس (School Feeding) داشته و هنوز هم دارد. هدف اصلی آن این است که کودکان در مدرسه غذا دریافت کنند تا سوءتغذیه کاهش یابد، حضور و ثبت‌نام در مدارس بیشتر شود و ترک تحصیل کمتر شود. این برنامه‌ها معمولاً به شکل‌های مختلف اجرا می‌شوند: وعده غذایی گرم در مدرسه، میان‌وعده‌های غنی‌شده (مثل بیسکویت یا فرنی غنی‌شده)، جیره غذایی برای خانواده‌ها در صورتی که کودک به مدرسه برود
 WFP علاوه بر توزیع غذا، تلاش می‌کند کشورها را به سمت «برنامه‌های ملی تغذیه مدرسه‌ای» هدایت کند؛ یعنی دولت‌ها خودشان برنامه را اداره کنند و غذا از کشاورزان محلی خریداری شود (مدل Home-grown School Feeding). در بسیاری از کشورها در آفریقا، آسیا و خاورمیانه، میلیون‌ها کودک از طریق این برنامه‌ها غذا دریافت می‌کنند

ایفاد (IFAD): صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (بانک توسعه روستایی)

IFAD مخفف عبارت: International Fund for Agricultural Development است که ترجمه دقیق و رسمی آن در متون تخصصی و سازمان‌های بین‌المللی ایران، «صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی» است
 این نهاد که به عنوان بانک توسعه روستایی جهان شناخته می‌شود، محصول مستقیم بحران غذایی دهه ۷۰ میلادی است.
نقش: تمرکز ایفاد بر «فقر روستایی» است. آن‌ها وام‌های کم‌بهره و کمک‌های مالی به کشاورزان خرد و زنان روستایی می‌دهند تا تولید محلی تقویت شود

تفاوت: برخلاف WFP که به دنبال نجات جان انسان‌ها در لحظه بحران است، ایفاد به دنبال توانمندسازی اقتصادی در بلندمدت است

نهادهای پژوهشی و مشورتی (CGIAR)

امنیت غذایی بدون علم غیرممکن است. گروه مشورتی پژوهش‌های بین‌المللی کشاورزی (CGIAR) مجموعه‌ای از مراکز تحقیقاتی در سراسر جهان است که روی اصلاح بذرها (مثل برنج و گندم مقاوم به خشکی) کار می‌کنند. انقلاب سبز که جهان را از قحطی بزرگ قرن بیستم نجات داد، مدیون چنین پژوهش‌هایی بود؛ دوره‌ای که با معرفی بذره‌های پربازده، بهبود مدیریت مزرعه و استفاده هدفمند از کود و آبیاری، تولید غلات در بسیاری از کشورهای در حال توسعه جهش یافت. مؤسسه‌ای مانند مرکز بین‌المللی بهبود ذرت و گندم (CIMMYT) و مؤسسه بین‌المللی پژوهش برنج (IRRI) که بعدها در چارچوب CGIAR قرار گرفتند، در این تحول نقش محوری داشتند.

نتیجه این پژوهش‌ها افزایش چشمگیر تولید گندم و برنج در کشورهایمانند هند، پاکستان و فیلیپین بود؛ تحولی که بسیاری از اقتصاددانان و مورخان آن را یکی از عوامل اصلی جلوگیری از قحطی‌های گسترده در نیمه دوم قرن بیستم می‌دانند.

امروز نیز همان منطق پابرجاست: برای تأمین غذای جمعیتی که همچنان در حال افزایش است، کشاورزی باید دانش‌بنیان‌تر، مقاوم‌تر در برابر اقلیم متغیر و کارآمدتر در مصرف منابع باشد. شبکه‌هایی مانند CGIAR با پیوند دادن علم، کشاورزی و سیاست‌گذاری غذایی، همچنان یکی از پایه‌های اصلی تلاش جهانی برای حفظ و تقویت امنیت غذایی به شمار می‌روند.

کمیته امنیت غذایی جهانی (CFS)؛ پارلمان غذای جهان

کمیته امنیت غذایی جهانی (Committee on World Food)

در سه بحران بزرگ غذایی نیم‌قرن اخیر، قیمت جهانی گندم به‌عنوان یکی از حساس‌ترین کالاهای استراتژیک، جهش‌های معناداری را ثبت کرد: در بحران ۱۹۷۴ به حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ دلار در هر تن رسید، در بحران غذایی ۲۰۰۸ تا محدوده ۳۰۰ تا ۴۰۰ دلار بالا رفت و در شوک جنگ اوکراین در سال ۲۰۲۲، در مقطعی به حدود ۴۰۰ تا ۵۰۰ دلار در هر تن نزدیک شد.

این اعداد نشان می‌دهد که گندم فقط یک محصول کشاورزی نیست؛ بلکه ابزاری است برای سنجش لرزش‌های ژئوپلیتیک، اقلیمی و اقتصادی جهان است.

* قیمت‌های فوق تقریبی و براساس نرخ جهانی صادرات گندم در دوره‌های اوج بحران آورده شده‌اند.

Security که مقر آن در رم است، یکی از مهم‌ترین سازوکارهای چندجانبه برای گفت‌وگو و هماهنگی سیاست‌های جهانی در حوزه غذا به شمار می‌رود. این نهاد در سال ۱۹۷۴ در چارچوب سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO) تأسیس شد، اما پس از بحران جهانی قیمت غذا در سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ اصلاح ساختاری یافت تا به سکویی فراگیرتر برای سیاست‌گذاری و هماهنگی جهانی در زمینه امنیت غذایی تبدیل شود. به همین دلیل از آن گاهی با عنوان «پارلمان غذای جهان» یاد می‌شود

ویژگی مهم CFS این است که تنها به دولت‌ها محدود نیست. در این فضا، علاوه بر نمایندگان کشورها، سازمان‌های بین‌المللی، بخش خصوصی، نهادهای مدنی، اتحادیه‌های کشاورزان، سازمان‌های مردم‌نهاد و حتی نمایندگان گروه‌های آسیب‌پذیر مانند کشاورزان خرد و جوامع بومی نیز امکان مشارکت در گفت‌وگوهای سیاستی را دارند. این ساختار چندذی‌نفعی باعث شده CFS به یکی از معدود نهادهای جهانی تبدیل شود که طیف گسترده‌ای از صدها و منافع مرتبط با غذا و کشاورزی را در یک میز مشترک گرد می‌آورد. در این کمیته، موضوعات کلان و راهبردی مورد بحث قرار می‌گیرد؛ از جمله امنیت غذایی و تغذیه، نوسانات قیمت جهانی مواد غذایی، سرمایه‌گذاری در کشاورزی، تملک و مدیریت اراضی، دسترسی به منابع طبیعی، و تاب‌آوری نظام‌های غذایی در برابر بحران‌ها. تصمیم‌ها و اسناد CFS الزام‌آور نیستند، اما به‌عنوان چارچوب‌های سیاستی و راهنماهای بین‌المللی مورد استفاده بسیاری از دولت‌ها و سازمان‌ها قرار می‌گیرند. از جمله مهم‌ترین دستاوردهای این نهاد می‌توان به تدوین راهنمای داوطلبانه برای حکمرانی مسئولانه زمین، شیلات و جنگل‌ها و نیز چارچوب‌های سیاستی در زمینه سرمایه‌گذاری مسئولانه در کشاورزی اشاره کرد. در کنار این ساختار سیاسی، کمیته امنیت غذایی جهانی از پشتیبانی یک نهاد علمی مستقل نیز بهره می‌برد: گروه کارشناسان عالی‌رتبه در امنیت غذایی و تغذیه (HLPE) که گزارش‌های تحلیلی و مبتنی بر شواهد علمی تهیه می‌کند تا تصمیم‌گیری‌ها بر پایه داده‌ها و پژوهش‌های معتبر انجام شود. به این ترتیب، CFS تلاشی است برای پیوند دادن دانش علمی، تجربه‌های میدانی و تصمیم‌گیری سیاسی در سطح جهانی، با هدف شکل دادن به نظام غذایی عادلانه‌تر و پایدارتر

شوک‌های گرسنگی؛ وقتی جهان به لرزه درمی‌آید

تاریخ امنیت غذایی، تاریخ آرامش نیست؛ تاریخ برخورد با صخره‌های سخت است. جهان در نیم قرن اخیر، چندین بار با بحران‌هایی روبه‌رو شده که ثابت کرده‌اند زنجیره تأمین غذا تا چه حد شکننده است. در این بخش، سه ایستگاه بحرانی را بررسی می‌کنیم که هر کدام درس‌های بزرگی برای حکمرانی امروز دارند

بحران ۲۰۰۷-۲۰۰۸؛ سونامی خاموش

این بحران یکی از عجیب‌ترین دوره‌های تاریخ معاصر است؛ چرا که برخلاف قحطی‌های قدیمی، مشکل از «کمبود تولید» نبود، بلکه از «جهش ناگهانی قیمت‌ها» آغاز شد

چه اتفاقی افتاد؟ قیمت گندم ۱۲۰ درصد و قیمت برنج در برخی مناطق تا ۲۱۷ درصد افزایش یافت. این اتفاق باعث بروز شورش‌های نان در بیش از ۳۰ کشور جهان (از مصر و هائیتی تا بنگلادش) شد

عوامل محرک: افزایش قیمت نفت (بالا رفتن هزینه حمل‌ونقل)، خشکسالی در استرالیا، و یک عامل نوظهور: «سوخت‌های زیستی». اختصاص زمین‌های کشاورزی به تولید سوخت (اتانول) به جای غذا، شوک بزرگی به بازار وارد کرد

درس تاریخ: این بحران ثابت کرد که امنیت غذایی یک مسئله کاملاً «سیاسی، اقتصادی و تجاری» است و بازار جهانی لزوماً همیشه منصفانه عمل نمی‌کند

بحران ۲۰۱۱ و بهار عربی؛ نان؛ ریشه سیاست

بسیاری از تحلیل‌گران معتقدند جرقه اولیه تحولات سیاسی در خاورمیانه و شمال آفریقا در سال ۲۰۱۱، نه در صندوق‌های رأی، بلکه در نانوبی‌ها زده شد. بهار عربی که شروعش در واقع کمی زودتر بود: در دسامبر ۲۰۱۰ اعتراض‌ها در تونس پس از خودسوزی محمد بوعزیزی آغاز شد و ۲۰۱۱، موج اصلی اعتراض‌ها در کشورهای مختلف عربی صورت گرفت و به چند کشور گسترش یافت

تونس: سقوط زین‌العابدین بن‌علی، مصر: سقوط حسنی مبارک، لیبی: جنگ داخلی و سقوط معمر قذافی، یمن: کناره‌گیری علی عبدالله صالح، سوریه: آغاز اعتراض‌ها که بعداً به جنگ داخلی

طولانی تبدیل شد و اعتراض‌هایی هم در بحرین، اردن، مراکش و چند کشور دیگر رخ داد

در ادامه بهار عربی، جنگ سوریه سال‌ها بعد ادامه پیدا کرد و هنوز هم آثارش باقی است و در برخی کشورها نیز دور دوم اعتراض‌ها در سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ دیده شد (مثل سودان، الجزایر، لبنان، عراق). همچنین بسیاری از پیامدهای بهار عربی هنوز در سیاست خاورمیانه ادامه دارد

نقش اقلیم: خشکسالی شدید در روسیه و چین (دو قطب بزرگ تولید غله) باعث شد روسیه صادرات گندم خود را ممنوع کند. این موضوع باعث جهش قیمت نان در مصر (بزرگترین واردکننده گندم جهان) شد

پیوند امنیت و غذا: شعار اصلی معترضان در قاهره «عییش، حریره، عداله اجتماعیه» (نان، آزادی، عدالت اجتماعی) بود. این نشان داد که ناامنی غذایی، سریع‌ترین راه فروپاشی ثبات سیاسی است

بحران ۲۰۲۰-۲۰۲۳؛ طوفان کامل (کرونا، اقلیم، جنگ)

آنچه در سال‌های اخیر تجربه کردیم، از سوی نهادهای بین‌المللی «طوفان کامل» نامیده شد؛ چون

سه عامل ویرانگر هم‌زمان به هم رسیدند
کرونا: زنجیره‌های تأمین و لجستیک جهانی را فلج کرد.

تغییر اقلیم: خشکسالی‌های پیاپی در آمریکای جنوبی و شاخ آفریقا
تولید را کاهش داد

جنگ اوکراین: این بزرگترین ضربه بود. اوکراین و روسیه
تأمین‌کننده ۳۰ درصد گندم و جو جهان و بخش بزرگی از کود
شیمیایی هستند. بسته شدن بنادر دریای سیاه، جهان را با
جدی‌ترین خطر قحطی در دهه اخیر مواجه کرد

تولید، تجارت و توزیع غذا را دگرگون کرده‌اند.
پیام مشترک تمام گزارش‌های FAO،
WFP، IFAD و بانک جهانی این است:
«سیستم غذایی جهانی نسبت به
گذشته آسیب‌پذیرتر شده است.»
در این بخش، هر عامل را جداگانه و بر مبنای
اسناد رسمی بررسی می‌کنیم

جنگ‌ها؛ سریع‌ترین و خشن‌ترین تهدید برای غذا

جنگ‌ها بزرگ‌ترین ضربات مستقیم
و فوری به امنیت غذایی هستند
پیامدهای آنها معمولاً چهارلایه دارد
**الف) تخریب زمین‌ها و زیرساخت‌های
تولید**

جنگ‌ها باعث از بین رفتن زمین‌های
کشاورزی، سیستم‌های آبیاری، انبارهای غله،
کارخانه‌های فرآوری و دام و طیور می‌شوند. در
بسیاری از کشورها بیشترین آسیب، همان سال
نخست وارد می‌شود و بازگشت به سطح تولید
قبل از جنگ گاهی ده سال طول می‌کشد

ب) آوارگی و کاهش نیروی کار
نهادهای بین‌المللی تأکید می‌کنند: هر قدر
آوارگی بیشتر، تولید کمتر. مهاجرت اجباری
روستاییان یعنی کاهش نیروی کار کشاورزی،
رها شدن زمین‌ها و افت شدید تولید محلی.
این تغییرات معمولاً هزینه غذا را بالا می‌برد و
واردات را افزایش می‌دهد

پ) اختلال در تجارت و لجستیک
وقتی مسیرهای حمل‌ونقل (جاده، بندر،
خط‌آهن) ناامن می‌شوند، حتی غذای موجود
هم به مقصد نمی‌رسد. نمونه‌های جهانی
نشان می‌دهد که بسته شدن یک بندر مهم
می‌تواند بازارهای چند قاره را تحت فشار قرار
دهد

کانون‌های داغ گرسنگی در سال ۲۰۲۵-۲۰۲۶

امروز با وجود تلاش‌های بین‌المللی، مناطقی وجود دارند
که در وضعیت «هشدار قرمز» هستند
شاخ آفریقا: ترکیب جنگ‌های داخلی و خشکسالی بی‌سابقه،
میلیون‌ها نفر را در آستانه قحطی مطلق قرار داده است
خاورمیانه: در مناطقی مثل یمن و غزه، غذا عملاً به عنوان یک
سلاح جنگی استفاده شد و امنیت غذایی به پایین‌ترین سطح ممکن
رسانید

در سه بحران بزرگ غذایی نیم‌قرن اخیر، قیمت جهانی
گندم به‌عنوان یکی از حساس‌ترین کالاهای استراتژیک،
جهش‌های معناداری را ثبت کرد: در بحران ۱۹۷۴ به حدود
۲۰۰ تا ۲۵۰ دلار در هر تن رسید، در بحران غذایی ۲۰۰۸ تا
محدوده ۳۰۰ تا ۴۰۰ دلار بالا رفت و در شوک جنگ اوکراین
در سال ۲۰۲۲، در مقطعی به حدود ۴۰۰ تا ۵۰۰ دلار در هر تن
نزدیک شد

این اعداد نشان می‌دهد که گندم فقط یک محصول
کشاورزی نیست؛ بلکه ابزاری است برای سنجش
لرزش‌های ژئوپلیتیک، اقلیمی و اقتصادی جهان است
* قیمت‌های فوق‌تقریبی و بر اساس قیمت‌های جهانی صادراتی
گندم در دوره‌های اوج بحران هستند

سه گانه شکنندگی؛ جنگ، تحریم و تغییر اقلیم در برابر امنیت غذایی

امنیت غذایی در جهان امروز بیش از هر چیز تحت
تأثیر «شوک‌های برون‌زا» قرار دارد. سه عامل - جنگ‌ها،
محدودیت‌های تجاری و مالی (تحریم‌ها) و تغییر اقلیم - ساختار

ت) استفاده از غذا به عنوان ابزار فشار

WFP در گزارش‌های خود هشدار داده است که در برخی جنگ‌ها، غذا عملاً ابزار جنگی می‌شود. قطع دسترسی، محاصره غذایی، یا محدودیت در جابه‌جایی کمک‌های بشردوستانه

تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری؛ شوک نامرئی اما قدرتمند

در اسناد سازمان ملل تأکید شده است که اثر تحریم‌ها بر امنیت غذایی باید در هر مورد ارزیابی موردی شود؛ اما یک اصل ثابت وجود دارد. هر محدودیتی که تجارت، بیمه حمل‌ونقل، تراکنش مالی یا دسترسی بشردوستانه را دشوار کند، می‌تواند سه پیامد کلیدی داشته باشد

الف) افزایش هزینه واردات

افزایش ریسک و هزینه‌های بیمه‌ای و حمل‌ونقل باعث می‌شود قیمت تمام‌شده غذا برای مصرف‌کننده نهایی بالاتر رود

ب) محدودیت در واردات فناوری و نهاده‌ها

بذر، کود، سم، ماشین‌آلات و تجهیزات کشاورزی از جمله کالاهایی هستند که در بسیاری کشورها وابستگی وارداتی دارند. هر محدودیت در تأمین این نهاده‌ها باعث کاهش عملکرد و افزایش هزینه تولید می‌شود

پ) فشار بر گروه‌های آسیب‌پذیر

بانک جهانی و WFP بارها گزارش کرده‌اند که بالا رفتن هزینه غذا، بیشترین ضربه را به خانوارهای کم‌درآمد، مناطق روستایی و کودکان

وارد می‌کند، چون سهم غذا در سبد هزینه‌ای آن‌ها بسیار بالاست.

نکته مهم اینکه: در بسیاری از موارد، معافیت‌های بشردوستانه برای غذا و دارو وجود

دارد، اما چالش واقعی معمولاً در فرآیندهای بانکی، حمل و نقل، بیمه و عدم اطمینان تجاری بروز می‌کند

تغییر اقلیم؛ تهدیدی آرام اما فراگیر

اگر جنگ‌ها «ضربه ناگهانی» باشند، تغییر اقلیم «فرسایش آرام» است؛ اما اثرش در درازمدت گسترده‌تر است

الف) کاهش تولید

گزارش‌های IPCC و FAO نشان می‌دهند: عملکرد گندم، ذرت و برنج در مناطق خشک و نیمه‌خشک کاهش یافته، چرخه رشد بسیاری از محصولات کوتاه‌تر شده، تبخیر و تعرق بالاتر رفته

ب) کمبود آب

حدود یک‌سوم تولیدات کشاورزی جهان به مناطق آبی وابسته است. کاهش بارندگی و برداشت بیش‌ازحد از سفره‌های زیرزمینی، بزرگ‌ترین تهدید آینده برای این بخش است

پ) افزایش رویدادهای حدی

خشکسالی‌های طولانی، سیلاب‌های ناگهانی، امواج گرما و آتش‌سوزی‌ها به‌طور هم‌زمان می‌توانند یک سال زراعی را نابود کنند. این وقایع «پیش‌بینی‌ناپذیری» سیستم غذایی را بالا می‌برند

ت) تأثیر بر دام و شیلات

گرمای آب دریاها باعث کاهش ذخایر ماهی، و افزایش دما و کمبود علوفه باعث افت تولید دامی می‌شود

در نهایت باید گفت: جنگ، تحریم و اقلیم سه نوع شوک متفاوت‌اند اما اثرشان بر امنیت غذایی مشابه است: کاهش تولید، افزایش هزینه، کاهش دسترسی و آسیب‌پذیری بیشتر گروه‌های ضعیف

دردی
و ظهور

شماره ۲۹۳
خرداد ۱۴۰۵

سال بیست و هشتم

از نظر تحلیل امنیت غذایی، خطر اصلی زمانی است که این سه عامل هم‌زمان رخ دهند؛ همان وضعیتی که جهان از ۲۰۲۰ تا امروز با آن روبه‌روست

از مزرعه تا میز مذاکره؛ چگونه «غذا» سیاسی شد؟

با نگاهی دیگر بار به بحثی که در ابتدای این گزارش آوردیم، یادآور می‌شود که برای دهه‌ها، کشاورزی موضوعی «فنی» محسوب می‌شد. اما چه شد که امنیت غذایی از اتاق‌های کارشناسی فائو به روی میز شورای امنیت سازمان ملل و نشست‌های G۷ و بریکس آمد؟ این گذار، نتیجه سه چرخش استراتژیک در ادبیات جهانی است

چرخش از «تولید» به «دسترسی» (تأثیر آمار تیا سن)

تا پیش از دهه ۸۰ میلادی، تصور سیاستمداران این بود: «اگر انبارها پر باشد، کسی گرسنه نمی‌ماند». اما بحران‌های دهه ۷۰ و ۸۰ نشان داد که مردم در کنار انبارهای پر از غله هم از گرسنگی می‌میرند، چون «قدرت خرید» یا «دسترسی سیاسی» ندارند ورود به سیاست از اینجا بود که امنیت غذایی با «حقوق بشر» و «عدالت اجتماعی» گره خورد. و دولت‌ها فهمیدند گرسنگی نه یک مشکل فنی، بلکه یک «امر مهم سیاسی سرنوشت ساز برای حکومت‌ها» است

غذا به مثابه «امنیت ملی» (دهه ۹۰ و واژه امنیت)

با پایان جنگ سرد، تعریف «امنیت» تغییر کرد و مفهوم Human Security (امنیت انسانی) توسط سازمان ملل مطرح شد

در این تعریف جدید، تهدید دیگر فقط موشک‌های دشمن نبود؛ بلکه «شکم خالی» بزرگترین تهدید برای ثبات یک نظام سیاسی قلمداد شد

ادبیات سیاسی جهان به این باور رسیده است که: «کشوری که نانش را دیگران تأمین کنند، استقلالش را نیز دیگران تعریف می‌کنند». این گزاره، امنیت غذایی را به هسته مرکزی «حاکمیت» (Sovereignty) تبدیل کرده است. در اینجا باری دیگر به این دو مفهوم اشاره می‌شود:

امنیت غذایی (Food Security): یعنی دسترسی کافی و پایدار به غذا (حتی اگر وارداتی باشد).

حاکمیت غذایی (Food Sovereignty): یعنی «حق یک ملت برای تعیین سیاست‌های کشاورزی و غذایی خود، بدون وابستگی به بازارهای جهانی یا اراده دیگران». بنابراین می‌توان گفت: امنیت غذایی، بدون حاکمیت غذایی، یک امنیت شکننده است

بحران ۲۰۰۸؛ زنگ خطری که همه‌چیز را تغییر داد

شورش‌های نان در سال ۲۰۰۸، تیر خلاصی به نگاه سنتی بود. وقتی در بیش از ۳۰ کشور جهان، مردم به خاطر قیمت نان به خیابان‌ها ریختند و دولت‌ها سقوط کردند، جهان متوجه شد که بی‌ثباتی غذایی برابر است با بی‌ثباتی سیاسی

از این تاریخ به بعد، «امنیت غذایی» در بیانیه‌های پایانی نشست‌های سران (مانند G۲۰) به یک بند ثابت و اضطراری تبدیل شد

دیپلماسی غذا؛ ابزار قدرت در قرن ۲۱

امروز در ادبیات سیاست جهانی، ما با پدیده‌ای به نام «دیپلماسی کشاورزی» روبرو هستیم و غذا دیگر فقط یک کالای تجاری نیست، بلکه ابزار دیپلماتیک است.

ائتلاف‌های جدید: کشورها سعی می‌کنند از طریق «کشت فراسرزیمینی» یا پیمان‌های دوجانبه، امنیت غذایی خود را خارج از مرزهایشان تضمین کنند

باشگاه صادرکنندگان: کشورهایی که مازاد تولید دارند (مثل برزیل، روسیه، آمریکا)، از غذا به عنوان یک اهرم چانه زنی در روابط بین‌الملل استفاده می‌کنند

جغرافیای نابرابری؛ شکاف شمال و جنوب در سفره جهانی

وقتی از امنیت غذایی صحبت می‌کنیم، جهان به دو نیمه نابرابر تقسیم می‌شود. «شمال جهانی» (کشورهای توسعه‌یافته) با چالش «مازاد تولید و ضایعات» روبروست، در حالی که «جنوب جهانی» (کشورهای در حال توسعه) درگیر «فقر تولید و گرسنگی پنهان» است

این شکاف بر چهار ستون نابرابری استوار است:

۱. نابرابری در تکنولوژی و بهره‌وری (شکاف دانش)

در شمال، کشاورزی یک «صنعت‌های تک» است؛ در جنوب، همچنان یک «تلاش معیشتی» عملکرد در هکتار: در حالی که یک کشاورز در شمال (مثلاً هلند یا آمریکا) با استفاده از بذرهای اصلاح‌شده و آبیاری هوشمند، رکورد تولید غلات در هکتار را جابه‌جا می‌کند، کشاورز در جنوب (بسیاری از کشورهای آفریقایی و آسیایی) به دلیل دسترسی نداشتن به نهاده‌های نوین، تنها به ۳۰ درصد از ظرفیت واقعی زمین خود دست می‌یابد. **انحصار بذر و ژنتیک:** تکنولوژی تولید بذرهای مقاوم و نژادهای برتر دامی در اختیار چند شرکت بزرگ چندملیتی در شمال است. این امر باعث شده جنوب برای تولید غذا، به

شدت به واردات «دانش و نهاده» از شمال وابسته باشد

۲. پارادوکس یارانه‌ها (جنگ نابرابر اقتصادی)

یکی از بزرگترین شکاف‌ها در میز مذاکرات سازمان تجارت جهانی (WTO)، مسئله یارانه‌های کشاورزی است. **حمایت‌های شمال:** کشورهای توسعه‌یافته سالانه صدها میلیارد دلار یارانه به کشاورزان خود می‌دهند. این کار باعث می‌شود قیمت جهانی محصولات آن‌ها به طور مصنوعی پایین بیاید. **ضربه به جنوب:** کشاورز در جنوب جهانی که دولتش توان پرداخت چنین یارانه‌هایی را ندارد، نمی‌تواند با محصولات ارزان وارداتی رقابت کند. **نتیجه؟** کشاورزی بومی در جنوب ضعیف شده و وابستگی به واردات از شمال افزایش می‌یابد

۳. تضاد در «ضایعات» و «تلفات»

هر دو نیم‌کره غذا را هدر می‌دهند، اما به دو شکل کاملاً متفاوت:

شمال (Waste): غذا در انتهای زنجیره (در یخچال‌ها، رستوران‌ها و فروشگاه‌ها) هدر می‌رود. **مردم به دلیل «فرهنگ مصرف‌گرایی» غذای سالم را دور می‌ریزند جنوب (Loss):** غذا در ابتدای زنجیره (در مزرعه و انبار) نابود می‌شود. به دلیل نبود سردخانه، جاده‌های نامناسب و بسته‌بندی ضعیف، بخش بزرگی از محصول قبل از رسیدن به دست مصرف‌کننده، فاسد می‌شود

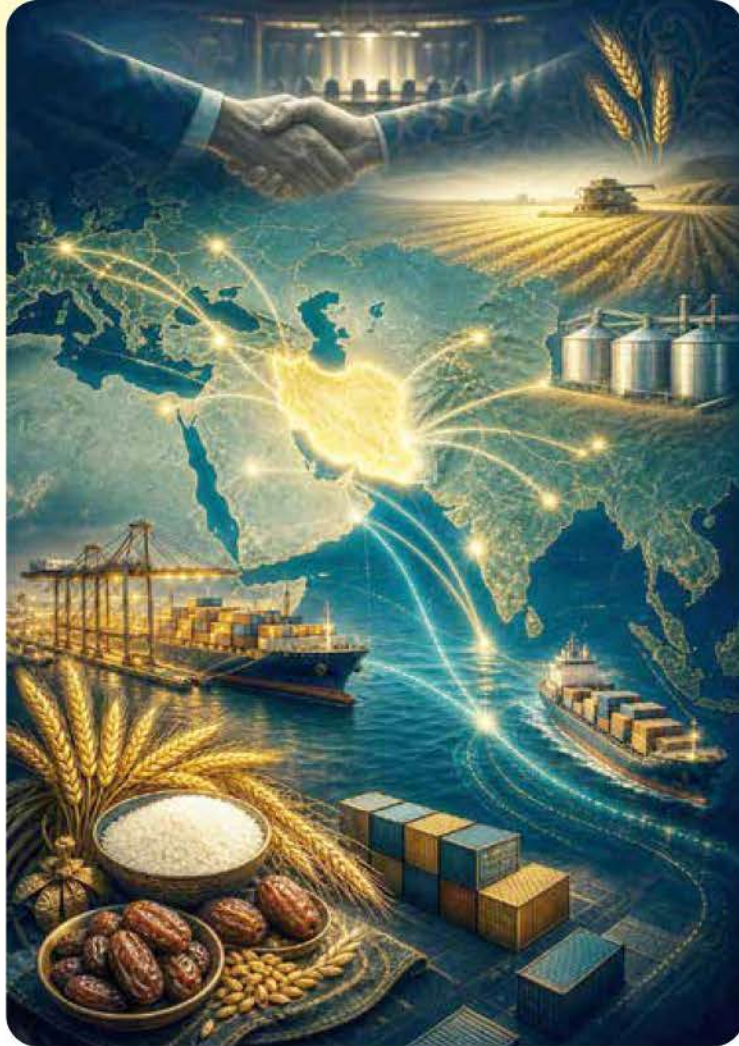

۴. نابرابری اقلیمی (بی‌عدالتی زیست‌محیطی)

این بزرگترین بی‌عدالتی قرن است: کشورهای شمال بیشترین سهم را در تولید گازهای گلخانه‌ای و تغییرات اقلیمی داشته‌اند، اما کشورهای جنوب (به دلیل موقعیت جغرافیایی و ضعف زیرساخت) بیشترین آسیب را از خشکسالی‌ها و سیل‌های ناشی از تغییر اقلیم می‌بینند. جنوب، عملاً هزینه زیست‌محیطی توسعه شمال را با «گرسنگی» پرداخت می‌کند

عصر دیپلماسی کشاورزی؛ وقتی «بریکس» نظم غذایی را باز تعریف می‌کند

در حالی که شکاف شمال و جنوب در حال عمیق‌تر شدن است، بلوک‌های قدرت جدید در حال ظهور هستند تا انحصار سنتی غرب بر زنجیره تأمین غذا را به چالش بکشند. در این میان، «دیپلماسی کشاورزی» به ابزاری برای عبور از تحریم‌ها، دور زدن بحران‌های اقلیمی و تضمین بقای ملت‌ها تبدیل شده است

خروج از سایه دلار و سازمان های غربی:

جنوب جهانی به رهبری کشورهای عضو بریکس (BRICS)، به دنبال ایجاد یک «سیستم مالی و لجستیکی موازی» برای تجارت غذاست

الف) بورس غلات بریکس

ایده تأسیس یک بورس اختصاصی برای غلات بین اعضای بریکس، پاسخی است به نوسانات قیمتی که در بورس های شیکاگو و پاریس رقم می خورد. این یعنی تعیین قیمت غذا بر اساس واقعیت های تولید در جنوب، نه بر اساس بازی های بورس در شمال

ب) تجارت با ارزهای ملی

برای مقابله با خطر «سلاح سازی از دلار» و تحریم های بانکی، دیپلماسی کشاورزی بریکس بر مبادله کالا (غذا) با ارزهای محلی متمرکز شده است

کشت فراسرزمینی؛ دیپلماسی فراتر از مرزها:

کشورهایی که با محدودیت منابع آب و خاک مواجهند، امنیت غذایی خود را در زمین های دیگران جستجو می کنند. این یک معامله دو سر برد در دیپلماسی مدرن است: کشورهای دارای سرمایه (مثل عربستان، چین یا ایران) در کشورهای دارای زمین و آب (مثل برزیل، روسیه، سایر کشورهای شمال ایران یا کشورهای آفریقایی) سرمایه گذاری می کنند نتیجه: این معامله برای کشور سرمایه گذار، «جریان پایدار تأمین کالاهای اساسی» و برای کشور میزبان، «جذب سرمایه گذاری خارجی (FDI)»، «توسعه

زیرساخت های صادراتی» و «تضمین بازار فروش» را به همراه دارد؛ رویکردی که در کشورهای در حال توسعه میزبان، می تواند به اشتغال زایی و ارتقای دانش فنی نیز منجر شود

نقش نهادها: از سازمان های جهانی تا بلوک های منطقه ای

در حالی که FAO (فائو) به عنوان یک نهاد فنی و مرکز دانش جهانی عمل می کند، قدرت اجرایی در حال انتقال به پیمان های منطقه ای است

الف) سازمان همکاری شانگهای (SCO): بازوی امنیتی - ترانزیتی

تمرکز بر توسعه کریدورهای حمل و نقل و تسهیل ترانزیت کالاهای کشاورزی در پهنه اوراسیا

ب) اتحادیه آفریقا (AU): موتور محرک توسعه و همگرایی

تلاش برای تقویت تولید و تجارت درون قاره ای از طریق طرح هایی مانند منطقه آزاد تجاری آفریقا (AfCFTA) با هدف کاهش وابستگی غذایی قاره

گفتنی است که اتحادیه آفریقا (African Union - AU)

از نظر ماهیت، یک پیمان امنیتی، سیاسی مشابه سازمان همکاری شانگهای نیست و این دو کاملاً نقش های متفاوتی دارند. اتحادیه آفریقا یک سازمان قاره ای شبیه «اتحادیه اروپا»، اما بسیار ساده تر و بدون یکپارچگی اقتصادی - سیاسی عمیق است.

ویژگی های این اتحادیه آن را به عنوان یک نهاد سیاسی و توسعه ای معرفی می کند. اعضای آن شامل ۵۵ کشور آفریقایی است که با هدف تقویت همگرایی، توسعه اقتصادی و صلح و امنیت دور هم گرد آمده اند

ابزار این اتحادیه، ایجاد چارچوب های مشترک (اقتصاد، کشاورزی، ترانزیت، سلامت، فناوری و...) است و البته نظام دفاعی مشترک یا فعالیت امنیتی - نظامی مثل شانگهای ندارد. شانگهای یک ائتلاف امنیتی - سیاسی است که همکاری ضد تروریسم، همکاری نظامی، تبادل اطلاعات و سپس ابعاد اقتصادی را دنبال می کند

در نتیجه می توان گفت؛ شانگهای به دنبال «امنیت مسیر» برای تجارت است، اتحادیه آفریقا به دنبال «اصالت تولید» در درون مرزهاست

ایران در نقشه جدید دیپلماسی غذا

ایران با تکیه بر موقعیت ژئوپلیتیک منحصر به فرد خود - در تقاطع آسیای مرکزی، قفقاز، خلیج فارس و شرق مدیترانه - می تواند به یکی از بازیگران کلیدی در دیپلماسی نوین غذا تبدیل شود. در دهه های که امنیت غذایی به یکی از متغیرهای اصلی اقتصاد جهانی بدل شده، مزیت های زیر ایران را در موقعیت ویژه ای قرار می دهد

۱. ترانزیت و سوآپ غلات

تحولات اخیر بازار جهانی و افزایش نقش تولید کنندگان شمال اوراسیا، فرصت کم نظیری برای ایران ایجاد می دهد

تحولات اخیر بازار جهانی و افزایش نقش تولید کنندگان شمال اوراسیا، فرصت کم نظیری برای ایران ایجاد می دهد

نه من»، کشاورزی جهان چگونه خواهد بود؟ دلی به دریای خیال بزیم و بخوانیم

در سال ۲۱۲۶، مفهوم «کشاورزی» دیگر شباهتی به تصویر سنتی تراکتور و مزرعه ندارد. زمین در این سال با جمعیتی بالغ بر ۱۱ میلیارد نفر و اقلیمی کاملاً متفاوت، یاد گرفته است که چگونه از «کمترین»، «بیشترین» را بسازد. اما چه فناوری‌هایی امنیت غذایی قرن بیست و دوم را تضمین خواهند کرد؟

مزارع عمودی و آسمان خراش‌های سبز (Vertical Farming)

در سال ۲۱۲۶، بخش بزرگی از تولید غذا به داخل شهرها و قلب کلان‌شهرها منتقل شده است

کشاورزی بدون خاک (Aeroponics): گیاهان در طبقه‌های بی‌پایان آسمان‌خراش‌ها، بدون نیاز به خاک و تنها با اسپری شدن مواد مغذی به ریشه‌هایشان رشد می‌کنند

نور شخصی‌سازی شده: به جای خورشید، از LED های فوق‌پیشرفته‌ای استفاده می‌شود که فقط طول‌موج‌های مورد نیاز گیاه برای فتوسنتز را می‌تابانند. این یعنی سرعت رشد ۳ برابری و مصرف آب کمتر ۹۵ درصدی نسبت به مزارع سنتی

عصر «غذاهای سنتزی» و گوشت‌های آزمایشگاهی

در قرن آینده، دامداری سنتی به دلیل فشار سنگین بر منابع آب و تولید گازهای گلخانه‌ای، به یک فعالیت لوکس و محدود تبدیل شده است

گوشت‌های کشت‌شده (Cultivated Meat): گوشت واقعی از تکثیر سلول‌های حیوانی در بیوراکتورها تولید می‌شود؛ بدون اینکه جانی از حیوانی گرفته شود

چاپگرهای سه‌بعدی غذا: در آشپزخانه‌های سال ۲۱۲۶، پرینترهای غذا بر اساس پروفایل ژنتیکی و نیاز لحظه‌ای بدن هر فرد (ویتامین‌ها، پروتئین و کالری)، غذایی شخصی‌سازی شده و خوش‌طعم را از کپسول‌های مواد مغذی چاپ می‌کنند

اصلاح نژاد با دقت اتمی (CRISPR ۳.۰)

در سال ۲۱۲۶، ما دیگر منتظر تکامل طبیعی گیاهان نمی‌مانیم

گیاهان ضد بحران: دانشمندان گیاهانی طراحی کرده‌اند که می‌توانند با آب شور دریا آبیاری شوند یا در دمای ۵۰ درجه سانتی‌گراد، همچنان محصول بدهند

کرده است تا به هاب ترانزیتی غلات روسیه و قزاقستان تبدیل شود. اتصال این مسیر به بنادر جنوبی، می‌تواند راه دسترسی کشورهای خلیج فارس، جنوب آسیا و شرق آفریقا به این منابع غذایی را کوتاه‌تر و ایمن‌تر کند. این ظرفیت نه تنها درآمد پایدار ترانزیتی ایجاد می‌کند، بلکه جایگاه ایران را در زنجیره تأمین منطقه‌ای ارتقا می‌دهد

۲. صدور خدمات فنی و مهندسی کشاورزی

ایران در حوزه‌هایی مانند آبیاری تحت فشار، مدیریت مزرعه، گلخانه‌های مدرن و تولید بذرهای بومی‌ساز شده، تجربیات ارزشمندی دارد. امروزه بسیاری از کشورهای همسایه - از عراق تا آسیای مرکزی - به دنبال افزایش بهره‌وری کشاورزی هستند. صادرات دانش فنی، آموزش و راه‌حل‌های مهندسی می‌تواند بخشی از دکنترین دیپلماسی کشاورزی ایران باشد؛ دکنترین مبتنی بر همکاری‌های برد-برد و افزایش قدرت نرم در حوزه‌ای که نیاز فوری و مشترک همه دولت‌های منطقه است

در نتیجه:

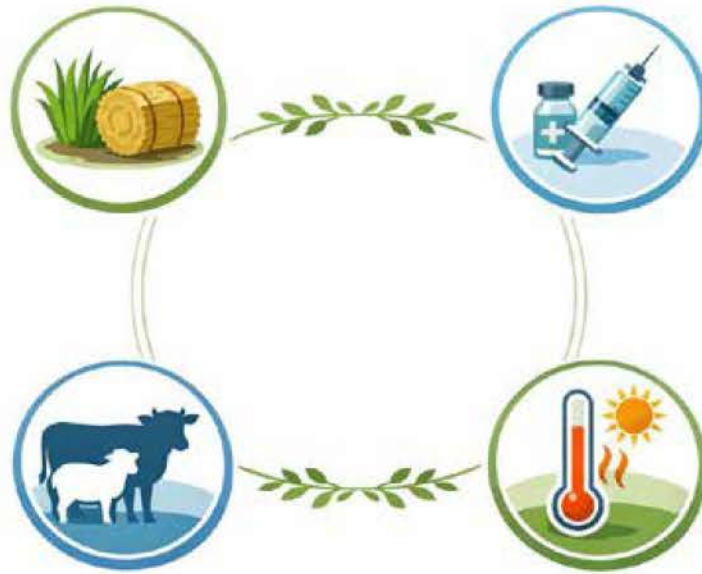
ترکیب این دو مزیت یعنی زیرساخت ترانزیتی و سرمایه دانش فنی، امکان تبدیل ایران به یک «پیونددهنده» میان تولیدکنندگان بزرگ شمال اوراسیا و بازارهای مصرف جنوب را فراهم می‌کند. چنین جایگاهی می‌تواند ایران را به یکی از بازیگران فعال در شکل‌دهی به معماری جدید امنیت غذایی منطقه تبدیل کند

*** بخش‌هایی از این گزارش با استفاده از مطالب پایان‌نامه دکترای علوم سیاسی منصور انصاری - دانشگاه علامه طباطبایی با عنوان «امنیت غذایی در جمهوری اسلامی ایران» تدوین شده است**

کشاورزی در صد سال بعد (۲۱۲۶)؛ سفرهای در تسخیر هوش، نور و فضا

و اما در این بخش، کمی جسورانه و خارج از تحلیل‌ها و تدوین‌های واقعی ژورنالیستی، با تلفیقی از پندار و برداشت انتظاری از شرایط حال حاضر و با کمک هوش مصنوعی (AI) که نقش خوبی در این میدان بازی می‌کند، به تصویر آینده پرداختیم. صد سال دیگر که «نه تومانی و

مقاله ترویجی:

مدیریت نوین دامداری و چالش‌های پرورش پایدار

صنعت دامداری به عنوان منبع اصلی تأمین گوشت قرمز و لبنیات، نقشی استراتژیک در اقتصاد و سلامت جامعه ایفا می‌کند. با توجه به محدودیت منابع آبی و تغییرات اقلیمی، عبور از دامداری سنتی به سمت مدیریت علمی و نیمه‌صنعتی، دیگر یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت برای بقای این حرفه است. موفقیت در دامداری مستلزم تعادل میان چهار رکن اصلی: تغذیه، اصلاح نژاد، بهداشت و مدیریت محیطی است.

۱. مدیریت تغذیه؛ فراتر از سیر کردن دام

هزینه خوراک در دامداری‌ها تا ۸۰ درصد هزینه‌های جاری را شامل می‌شود. چیره متوازن؛ تأمین همزمان انرژی، پروتئین، مواد معدنی و ویتامین‌ها برای رشد، تولید شیر و تولیدمثل ضروری است. فقر مواد معدنی (مانند فسفر و کلسیم) عامل اصلی بسیاری از سخت‌زایی‌ها و کاهش نرخ باروری است. سیلاژ و فرآوری خوراک: استفاده از تکنولوژی‌های نوین در سیلو کردن علوفه و فرآوری غلات (مانند فلیک کردن) باعث افزایش قابلیت هضم و کاهش ضایعات می‌شود.

۲. اهمیت اصلاح نژاد و انتخاب دام

پرورش دام‌های بومی با بازدهی پایین در سیستم‌های بسته دیگر اقتصادی نیست. تلقیح مصنوعی: استفاده از اسپرم‌های شناسنامه‌دار برای بهبود ویژگی‌های ژنتیکی (مانند نرخ دوقلو زایی در گوسفند یا میزان تولید شیر در گاو).

حذف دام‌های غیراقتصادی: شناسایی و حذف دام‌هایی که علی‌رغم مصرف خوراک، تولید یا باروری مناسبی ندارند.

۳. مدیریت بهداشت و امنیت زیستی

در دامداری، هزینه‌ی پیشگیری همواره کمتر از یک‌دهم هزینه‌ی درمان است. قرنطینه: هر دام جدید باید حداقل دو هفته دور از گله اصلی نگهداری شود. واکسیناسیون و سم‌پاشی: اجرای دقیق برنامه واکسن (تب برفکی، بروسلاز، آنترتوکسمی) و مبارزه با انگل‌های خارجی (کنه و مگس) برای جلوگیری از افت وزن و انتقال بیماری‌های مشترک.

۴. تنش‌های محیطی و آسایش دام

دام‌ها به شدت تحت تأثیر استرس گرمایی و سرمایی قرار می‌گیرند. تهویه و سایبان: در تابستان، استرس گرمایی باعث کاهش شدید تولید شیر و اختلال در فحلی می‌شود. استفاده از فن‌ها و مه‌پاش‌ها در دامداری‌های صنعتی ضروری است. بستر نرم و تمیز: پیشگیری از لنگش و عفونت‌های پستان (ماستیت) مستقیماً به کیفیت بستر و نظافت جایگاه دام بستگی دارد.

۵. چالش‌های اقتصادی و بازار

نوسان قیمت نهاده‌ها و حضور واسطه‌ها از بزرگترین مشکلات دامداران است. تشکیل تعاونی‌های تولیدی برای تأمین مستقیم خوراک و بازاریابی محصولات، راهکاری موثر برای افزایش سود خالص تولیدکننده است. در پایان باید گفت؛ دامداری موفق، تلفیقی از تجربه بومی و دانش روز است. توجه به جزئیات مدیریتی، ثبت رکوردها (میزان خوراک، شیردهی و زایش) و نظارت مستمر بر سلامت گله، می‌تواند یک واحد تولیدی را در برابر نوسانات بازار مقاوم کرده و تولیدی پایدار را تضمین کند.

کلیدهای طلایی در مدیریت پرورش و سودآوری صنعت مرغداری

صنعت مرغداری یکی از مهم‌ترین بخش‌های کشاورزی و دامپروری در تأمین امنیت غذایی، اشتغال‌زایی و تولید پروتئین ارزان‌قیمت به شمار می‌آید. گوشت مرغ و تخم‌مرغ به دلیل ارزش غذایی بالا، قیمت مناسب‌تر نسبت به بسیاری از منابع پروتئینی و دسترسی گسترده، جایگاه ویژه‌ای در سبد غذایی خانوارها دارند. به همین دلیل، توسعه اصولی و علمی صنعت مرغداری، نه تنها از منظر اقتصادی بلکه از جنبه اجتماعی و سلامت عمومی نیز اهمیت فراوان دارد.

مرغداری امروز دیگر یک فعالیت سنتی و محدود نیست، بلکه صنعتی تخصصی و دانش‌محور است که موفقیت در آن به مجموعه‌ای از عوامل مدیریتی، فنی، بهداشتی و اقتصادی وابسته است. در پرورش طیور، انتخاب نژاد مناسب، کیفیت جوجه یک‌روزه، تغذیه متعادل، تهویه صحیح، مدیریت دما و رطوبت، تراکم استاندارد و رعایت اصول بهداشتی، همگی نقش تعیین‌کننده‌ای در عملکرد نهایی واحد تولیدی دارند. هرگونه غفلت در یکی از این عوامل می‌تواند موجب کاهش رشد، افزایش تلفات، افت ضریب تبدیل غذایی و در نهایت زیان اقتصادی شود.

یکی از اساسی‌ترین موضوعات در صنعت مرغداری، مدیریت تغذیه است. بخش عمده هزینه‌های تولید در واحدهای مرغداری به تأمین خوراک اختصاص دارد؛ از این رو کیفیت دان، تعادل جیره و استفاده صحیح از مکمل‌ها و افزودنی‌های مجاز، نقش مهمی در رشد مطلوب و سلامت گله ایفا می‌کند. تأمین به‌موقع نهاده‌هایی مانند ذرت، سویا، ویتامین‌ها و مواد معدنی، در کنار نظارت بر کیفیت آن‌ها، از ضرورت‌های غیرقابل انکار این صنعت است. همچنین دسترسی مداوم پرندگان به آب سالم و بهداشتی، یکی از پایه‌های اصلی موفقیت در پرورش به شمار می‌رود.

بهداشت و پیشگیری از بیماری‌ها نیز از مهم‌ترین چالش‌های مرغداری است. شیوع بیماری‌های ویروسی، باکتریایی و انگلی می‌تواند در مدت کوتاهی خسارات سنگینی به واحدهای پرورشی وارد کند. از این رو اجرای برنامه‌های واکسیناسیون، ضدعفونی مستمر سالن‌ها، کنترل ورود و خروج افراد و تجهیزات، و رعایت اصول امنیت زیستی باید با دقت کامل انجام شود. در واقع، در صنعت مرغداری پیشگیری همواره کم‌هزینه‌تر و مؤثرتر از درمان است.

از دیگر مسائل مهم، شرایط محیطی سالن‌های پرورش است. جوجه‌ها و مرغ‌ها برای رشد مناسب به محیطی با دمای کنترل‌شده، تهویه کافی و نور مناسب نیاز دارند. کاهش یا افزایش بیش از حد دما، تجمع گازهای مضر مانند آمونیاک، یا رطوبت نامناسب، می‌تواند سلامت گله را تهدید کند. از این رو تجهیز سالن‌ها به سامانه‌های مناسب گرمایش، سرمایش و تهویه، از الزامات مرغداری مدرن محسوب می‌شود.

در کنار مسائل فنی، چالش‌های اقتصادی نیز همواره بر صنعت مرغداری سایه افکنده است. نوسان قیمت نهاده‌ها، هزینه‌های انرژی، مشکلات تأمین نقدینگی، تغییرات بازار و گاه نبود ثبات در سیاست‌های حمایتی، از جمله مشکلاتی هستند که تولیدکنندگان با آن مواجه‌اند. در چنین شرایطی، آموزش بهره‌برداران، توسعه بیمه، ارائه تسهیلات هدفمند و حمایت از زنجیره تولید می‌تواند به پایداری این صنعت کمک کند.

در نهایت باید گفت که آینده صنعت مرغداری در گرو مدیریت علمی، آموزش مستمر و استفاده از فناوری‌های نوین است. بهره‌گیری از تجهیزات هوشمند، بهبود ژنتیک، افزایش بهره‌وری خوراک، و رعایت دقیق استانداردهای بهداشتی می‌تواند زمینه‌ساز تولید پایدار و اقتصادی باشد. صنعت مرغداری، اگر به‌درستی هدایت و پشتیبانی شود، می‌تواند همچنان یکی از ارکان اصلی تأمین امنیت غذایی کشور باقی بماند و سهم قابل توجهی در توسعه اقتصادی و رفاه جامعه ایفا کند.

Keys to Successful Poultry Farming

گسترش همکاری های کشاورزی ایران و بلاروس

در دیدار رئیس تات با وزیر کشاورزی این کشور

۱۴ خرداد ۱۴۰۵

غلامرضا گل محمدی، معاون وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان تات، در دیدار با یوری گورلوف، وزیر کشاورزی و مواد غذایی بلاروس، راهکارهای توسعه همکاری های دوجانبه در حوزه های علمی، پژوهشی، صنعتی و تجاری بخش کشاورزی را به بحث گذارد. یکی از مهم ترین دستاوردهای این نشست، توافق برای پیگیری طرح مشترک غنی سازی خاک در ایران با مشارکت سازمان تات و آکادمی علوم بلاروس بود. در بخش همکاری های صنعتی نیز موضوع ایجاد کارخانه مشترک تولید تراکتور و ادوات کشاورزی در ایران با مشارکت طرف بلاروسی مورد بررسی قرار گرفت. بهره گیری از ظرفیت کریدور بین المللی شمال - جنوب برای توسعه تجارت کشاورزی، استفاده از ظرفیت های منطقه آزاد چابهار برای دسترسی به بازارهای منطقه و همکاری در حوزه تأمین نهاده های کشاورزی از دیگر محورهای این نشست بود. در همین راستا، روند تأمین کود پتاس از بلاروس نیز مورد بررسی قرار گرفت. همچنین طرفین بر برگزاری نشست های تخصصی مشترک میان پژوهشگران و متخصصان دو کشور در حوزه های سیبزمینی، دانه های روغنی و غلات تأکید کردند.

گل محمدی، پیشنهادهای ایران برای همکاری های کشاورزی را

در مجمع ۲۰۲۶-AgroSCO ارائه کرد

۱۴ خرداد ۱۴۰۵

در مجمع بین المللی ۲۰۲۶-AgroSCO، (نشست تخصصی همکاری های کشاورزی مرتبط با سازمان همکاری شانگهای)، غلامرضا گل محمدی، معاون وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات)، با ارائه سخنرانی کلیدی، رویکرد جمهوری اسلامی ایران برای تحقق امنیت غذایی پایدار در منطقه را تبیین کرد.

وی با تأکید بر اینکه امنیت غذایی دیگر یک موضوع صرفاً ملی نیست، بلکه به یک ضرورت مشترک برای کشورهای منطقه و جهان تبدیل شده است، اظهار کرد: امروز زمان عبور از دیپلماسی مبتنی بر گفتار و حرکت به سمت همکاری‌های عملیاتی، فناورانه و دانش‌بنیان فرا رسیده است

رئیس سازمان تات در این نشست، پنج پیشنهاد راهبردی جمهوری اسلامی ایران را برای توسعه همکاری‌های کشاورزی میان کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای ارائه کرد که شامل ایجاد پلتفرم‌های مشترک نوآوری برای تبادل دستاوردهای علمی، توسعه شبکه‌های فناوری کشاورزی، اجرای ابتکارات هماهنگ لجستیکی، طراحی راهکارهای دیجیتال مشترک و گسترش همکاری میان مراکز آموزشی و پژوهشی کشورهای عضو بود

گل محمدی، توسعه همکاری‌های فناورانه و تحقیقاتی، ضرورت گذار به کشاورزی هوشمند و دیجیتال، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و زنجیره سرد و سرمایه‌انسانی را برای شکل‌گیری یک بلوک قدرتمند کشاورزی در منطقه، افزایش بهره‌وری، ارتقای تاب‌آوری و مقابله با چالش‌های اقلیمی، تقویت کریدورهای سبز، کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و کمک به افزایش سودآوری تولیدکنندگان کشورهای عضو و همچنین شکل‌گیری شبکه‌ای توانمند از نخبگان و متخصصان کشاورزی ضروری دانست و با تأکید بر آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای ایفای نقش فعال در فرآیندهای علمی و فناورانه سازمان همکاری شانگهای اظهار داشت: هم‌افزایی ظرفیت‌های علمی، پژوهشی و اقتصادی کشورهای عضو می‌تواند امنیت غذایی پایدار، توسعه کشاورزی هوشمند و رفاه بلندمدت میلیون‌ها نفر در منطقه را تضمین کند

دیدار رئیس سازمان تات با رئیس آکادمی علوم بلاروس

برای توسعه همکاری‌های پژوهشی کشاورزی

۱۶ خرداد ۱۴۰۵

غلامرضا گل محمدی، معاون وزیر جهاد کشاورزی و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات)، در سفر به بلاروس

با رئیس آکادمی علوم ملی بلاروس دیدار و درباره گسترش همکاری‌های علمی و پژوهشی میان دو کشور تبادل نظر کرد. در این دیدار، زمینه‌های همکاری در حوزه فناوری‌های نوین کشاورزی، از جمله هوشمندسازی تولید، کاربرد هوش مصنوعی در مدیریت مزارع و بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی مورد بررسی قرار گرفت

دو طرف همچنین بر تقویت ارتباط میان مؤسسات تحقیقاتی سازمان تات و مراکز علمی آکادمی علوم بلاروس و پیگیری پروژه‌های مشترک پژوهشی در حوزه کشاورزی تأکید کردند

در جریان این سفر همچنین بازدیدی از یک مجموعه کشاورزی متعلق به بخش خصوصی ایرانی در مینسک انجام شد

افزایش دسترسی شهروندان؛ ۴ بازار میوه و تره بار در تهران افتتاح شد

سیاوش انصاری

مدیرعامل سازمان مدیریت میوه و تره بار شهرداری تهران گفت: در حال حاضر شهروندان در هر نقطه از تهران به طور متوسط با پیمودن کمتر از ۹۳۰ متر می توانند به نزدیکترین بازار میوه و تره بار دسترسی پیدا کنند

مهدی بختیاری زاده، مدیرعامل سازمان مدیریت میوه و تره بار شهرداری تهران در این خصوص گفت: چهار بازار جدید میوه و تره بار در مناطق ۱، ۱۱، ۱۴ و ۱۷ تهران افتتاح می شود. از این تعداد، سه بازار به صورت تأسیسی و برای نخستین بار در محلات فاقد بازار احداث شده اند. همچنین دو بازار «زرگنده» در منطقه ۳ و «تهران ویلا» در منطقه ۶ پس از اجرای عملیات عمرانی گسترده، توسعه، بهسازی و نوسازی شده اند

مدیرعامل سازمان مدیریت میوه و تره بار شهرداری تهران درباره سازوکار قیمت گذاری در این مراکز گفت: در سازمان میادین، قیمت گذاری بر اساس فاکتورهای خرید و فروش انجام نمی شود و موضوع حاشیه سود به شکل متعارف مطرح نیست. قیمت ها از طریق فرآیند کشف قیمت و با توجه به میدادی تولید، مراکز عمده عرضه و سایر شاخص های مؤثر تعیین می شود. پس از محاسبه هزینه ها، نرخ مصرف کننده اعلام و به صورت هفتگی در قالب نرخ نامه رسمی سازمان منتشر می شود

وی ادامه داد: تمامی بازارهای میوه و تره بار در سطح شهر تهران موظف به عرضه کالاها بر اساس همین نرخ نامه هستند و قیمت ها در همه مراکز یکسان است

بختیاری زاده با اشاره به تفاوت قیمت کالاها در میادین نسبت به سطح شهر تصریح کرد: براساس گزارش های رسمی و هفتگی بانک مرکزی، قیمت کالاها عرضه شده در میادین میوه و تره بار بین ۱۶ تا ۵۵ درصد کمتر از میانگین قیمت های سطح شهر تهران است. این میزان بسته به نوع کالا، مثلاً در حوزة مرغ و تخم مرغ، حدود ۱۵ تا ۱۶ درصد، در گروه حبوبات به طور متوسط حدود ۲۵ درصد و در بخش میوه و سبزیجات نیز به طور میانگین بین ۴۵ تا ۴۶ درصد پایین تر از میانگین قیمت های سطح شهر عرضه می شود

مدیرعامل سازمان مدیریت میوه و تره بار شهرداری تهران، علت این فاصله قیمتی را تشخیص قیمت صحیح، نظارت مستمر بر نرخ ها و حذف یا کاهش واسطه ها در زنجیره تأمین عنوان کرد و وی درباره وضعیت دسترسی شهروندان به میادین و بازارهای میوه و تره بار گفت: در حال حاضر میانگین فاصله برای رسیدن به میادین و بازارهای سازمان در سطح شهر تهران کمتر از ۹۳۰ متر است؛ به این معنا که شهروندان در هر نقطه از تهران به طور متوسط با پیمودن کمتر از ۹۳۰ متر می توانند به نزدیکترین بازار میوه و تره بار دسترسی پیدا کنند

وزارت جهاد کشاورزی؛

از مدیریت بازار نهاده‌ها

تا گشودن مسیرهای تازه تجارت

منصور انصاری

دکترای علوم سیاسی و روزنامه نگار

در شرایطی که فشارهای خارجی، نوسان در حمل‌ونقل دریایی و افزایش هزینه‌های بیمه می‌توانست تأمین نهاده‌های دامی را با اختلال روبه‌رو کند، وزارت جهاد کشاورزی تلاش کرده است با رویکردی فعال مسیرهای تازه‌ای برای پایداری امنیت غذایی کشور ایجاد کند

بررسی اخبار و گزارش‌های منتشرشده در پایگاه‌های رسمی از جمله وزارت جهاد کشاورزی و ایانا نشان می‌دهد این وزارتخانه در ماه‌های اخیر تمرکز خود را بر تأمین پایدار نهاده‌ها، تقویت امنیت غذایی و تنوع‌بخشی به میدادی وارداتی قرار داده است. در همین راستا، گسترش مناسبات بازرگانی با کشورهای شمالی و اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا از جمله روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان و بلاروس به عنوان یکی از راهبردهای مهم دنبال می‌شود؛ راهبردی که می‌تواند وابستگی به مسیرهای پرریسک را کاهش داده و دسترسی کشور به نهاده‌های مورد نیاز صنعت دام و طیور را تقویت کند

همزمان گزارش‌های منتشرشده نشان می‌دهد سیاست‌های اقتصادی و برنامه‌ریزی‌های وزارت جهاد کشاورزی در حمایت از تولید و تأمین کالاهای اساسی ادامه دارد. تأکید بر کاهش هزینه‌های تولید و مدیریت بازار نهاده‌ها نیز بیانگر آن است که رویکرد این وزارتخانه تنها محدود به واردات نیست و همزمان بر تقویت تولید داخلی و افزایش بهره‌وری نیز تمرکز دارد

ظرفیت کشورهای شمالی برای تأمین جو، ذرت و بخشی از کنجاله سویا و همچنین امکان سفارش کشت برخی نهاده‌ها در این کشورها از جمله ظرفیت‌هایی است که می‌تواند به تقویت امنیت غذایی کشور کمک کند. مجموعه این اقدامات را می‌توان نشانه‌ای از تلاش برای حفظ پایداری زنجیره تأمین غذا در شرایط متغیر منطقه‌ای و بین‌المللی دانست

و اما با مروری بر اخبار منتشرشده از وزارت جهاد کشاورزی در هفته‌های اخیر، می‌توان تصویری روشن از رویکرد دولت چهاردهم در حوزه امنیت غذایی و حمایت از تولید داخلی ترسیم کرد. مجموعه این رویدادها نشان می‌دهد که حمایت از تولید داخلی، ساماندهی بازار، تقویت مشارکت تشکلی‌ها و توسعه همکاری‌های منطقه‌ای در کنار تأمین پایدار کالاهای اساسی، در مرکز سیاست‌گذاری‌های بخش کشاورزی قرار دارد. آنچه در ادامه می‌آید مروری بر مهم‌ترین این اقدامات و رویکردها در مسیر تقویت امنیت غذایی کشور است

حمایت از تولید؛ سیاست اصلی وزارت جهاد کشاورزی

وزیر جهاد کشاورزی **پنجم خردادماه** در نشست با نمایندگان تشکل‌های بخش کشاورزی در سازمان مرکزی تعاون روستایی اعلام کرد سیاست اصلی وزارت جهاد کشاورزی در دولت چهاردهم حمایت از تولید داخلی است و این رویکرد با جدیت ادامه خواهد یافت

غلامرضا نوری با اشاره به چالش‌هایی مانند مشکلات ارزی، خشکسالی، کمبود نهاده‌ها و اختلال در حمل‌ونقل گفت با وجود این شرایط، تولیدکنندگان و مدیریت بخش کشاورزی اجازه ندادند کمبودی در بازار ایجاد شود. وی همچنین بر نقش تشکل‌های بخش کشاورزی در حمایت از تولیدکنندگان و تقویت امنیت غذایی کشور تأکید کرد

تجمیع مسئولیت‌های نظارتی برای ساماندهی بازار

وزیر جهاد کشاورزی **دهم خردادماه** در نشست کمیسیون اقتصادی دولت بر ضرورت بازنگری در ساختار تنظیم بازار تأکید کرد و گفت تجمیع مسئولیت‌های نظارتی در یک ساختار منسجم می‌تواند کارآمدی نظارت بر بازار را افزایش داده و از سردرگمی فعالان اقتصادی جلوگیری کند

وی با اشاره به دغدغه مردم درباره قیمت کالاها، بر نقش دولت در تنظیم‌گری بازار کالاهای اساسی تأکید کرد و تعدد دستگاه‌های نظارتی را عامل موازی‌کاری دانست. به گفته نوری، تدوین ضوابط روشن و استفاده از ظرفیت تشکل‌ها و بخش خصوصی می‌تواند به بهبود مدیریت بازار کمک کند

سلامت محصولات؛ رکن مهم امنیت غذایی

وزیر جهاد کشاورزی **دوازدهم خردادماه** در نشست مشترک با اعضای کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، سلامت محصولات کشاورزی و دامی را از ارکان اصلی امنیت غذایی دانست و گفت ارتقای کیفیت و سلامت محصولات می‌تواند هزینه‌های نظام سلامت را کاهش دهد

به گفته وی، سلامت غذا باید در تمام مراحل زنجیره تولید تا مصرف، از تأمین نهاده‌ها و مصرف کود و سموم تا فرآوری، حمل‌ونقل و توزیع مورد توجه قرار گیرد. نوری همچنین بر مدیریت باقی‌مانده سموم، شناسنامه‌دار شدن محصولات کشاورزی و تقویت مراکز علمی مانند مؤسسه رازی تأکید کرد

وزیر جهاد کشاورزی با اشاره به اینکه حدود ۸۵ درصد امنیت غذایی کشور از تولید داخلی تأمین می‌شود، افزایش بهره‌وری و تقویت تولید را از راهبردهای اصلی وزارتخانه دانست. وی همچنین به موضوع قیمت خرید تضمینی گندم، تأمین کود شیمیایی و تسهیل واردات کالاهای اساسی اشاره کرد و ایجاد تعادل میان منافع تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان را از اهداف سیاست‌های این وزارتخانه برشمرد

توسعه همکاری‌های کشاورزی با عراق

در ادامه تلاش‌ها برای گسترش همکاری‌های منطقه‌ای، وزیر جهاد کشاورزی **سیزدهم خردادماه** در نامه‌ای رسمی انتصاب وزیر کشاورزی عراق را تبریک گفت و از وی برای سفر به ایران دعوت کرد

در این نامه بر توسعه همکاری‌های دوجانبه در حوزه کشاورزی و امنیت غذایی و تشکیل کمیته مشترک همکاری‌های کشاورزی میان دو کشور تأکید شده است

مشارکت تشکیل‌ها در تصمیم‌گیری‌های بخش کشاورزی

وزیر جهاد کشاورزی روز **چهارشنبه- ۱۳ خردادماه** - در دومین نشست وزیر جهاد کشاورزی با اتحادیه‌ها و تشکل‌های تعاون روستایی که در سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران برگزار شد، اعلام کرد هیچ تصمیمی در حوزه کشاورزی بدون مشارکت تشکل‌ها و ذی‌نفعان اتخاذ نخواهد شد

وی با اشاره به چالش‌هایی مانند خشکسالی، تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی گفت فعالان بخش کشاورزی در یک سال گذشته اجازه ندادند خللی در تأمین کالاهای اساسی ایجاد شود. نوری افزایش قیمت برخی محصولات غذایی را عمدتاً ناشی از افزایش هزینه‌های تولید و حمل‌ونقل دانست و تأکید کرد تشکل‌ها باید در تبیین واقعیت‌های اقتصادی بخش کشاورزی برای افکار عمومی نقش فعال‌تری ایفا کنند

قردانی رئیس‌جمهور از تلاش‌های وزارت جهاد کشاورزی

رئیس‌جمهور روز **چهارشنبه- ۱۳ خردادماه** در نشست بررسی عملکرد وزارت جهاد کشاورزی در تأمین کالاهای اساسی از تلاش‌های این وزارتخانه در تأمین مایحتاج مردم قردانی کرد و بر ضرورت تسهیل تجارت، افزایش کارآمدی شرکت‌های دولتی و تقویت مشارکت بخش خصوصی تأکید داشت

مسعود پزشکیان با اشاره به لزوم رفع موانع بروکراتیک و افزایش رقابت در بازار کالاهای اساسی، خواستار بررسی علل زیان‌دهی برخی شرکت‌های دولتی و اصلاح ساختارهای مالی آنها شد. وی همچنین توسعه دیپلماسی اقتصادی و حضور فعال در بازارهای جهانی را برای تضمین امنیت غذایی کشور ضروری دانست

تأکید بر استفاده از همه ظرفیت‌ها برای حفظ امنیت غذایی

در دیدار وزیر جهاد کشاورزی با مشاور و دستیار مقام معظم رهبری نیز بر استفاده از همه ظرفیت‌ها برای حفظ امنیت غذایی کشور تأکید شد

در این دیدار که روز **دوشنبه هجدهم خردادماه** اتفاق افتاد، با اشاره به شرایط منطقه‌ای و فشارهای اقتصادی، تأمین پایدار کالاهای اساسی و توجه به سفره مردم از مهم‌ترین اولویت‌های کشور عنوان شد. وزیر جهاد کشاورزی نیز با تشریح اقدامات انجام‌شده گفت با استفاده از ظرفیت‌های دولتی و خصوصی، زنجیره تأمین کالاهای اساسی بدون اختلال ادامه دارد

امنیت غذایی؛ خط قرمز دولت

وزیر جهاد کشاورزی در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس روز **دوشنبه هجدهم خردادماه** تأکید کرد امنیت غذایی مردم خط قرمز دولت است. به گفته وی، با استفاده از رصدخانه هوشمند پایش زنجیره غذایی، امکان مدیریت مستمر تولید و توزیع کالاهای اساسی فراهم شده و تأمین پایدار غذای مردم در هر شرایطی پیگیری می‌شود

راهبردهای مدیریت امنیت غذایی در شرایط بحران

ترجمه و تدوین: دکتر مسعود انصاری

امنیت غذایی یکی از ارکان اساسی پایداری جوامع انسانی است و در شرایط عادی به معنای دسترسی پایدار همه افراد به غذای کافی، سالم و مغذی تعریف می‌شود. اما در شرایط بحران، مانند جنگ، بلایای طبیعی، خشکسالی‌های شدید، همه‌گیری بیماری‌ها یا اختلال در زنجیره‌های تأمین، این دسترسی به شدت تهدید می‌شود. از این رو مدیریت امنیت غذایی در بحران‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها و نهادهای مسئول مطرح است.

یکی از نخستین چالش‌ها در بحران‌ها، **اختلال در تولید و عرضه مواد غذایی** است. تخریب زیرساخت‌های کشاورزی، کمبود نهادهای تولید، کاهش نیروی کار و مشکلات حمل‌ونقل می‌تواند تولید و توزیع غذا را مختل کند. در چنین شرایطی مدیریت صحیح منابع موجود، اولویت‌بندی توزیع مواد غذایی و جلوگیری از هدررفت اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند.

ایجاد و تقویت ذخایر راهبردی غذایی از مهم‌ترین ابزارهای مدیریت بحران است. بسیاری از کشورها برای مقابله با شوک‌های ناگهانی، ذخایر استراتژیک از کالاهای اساسی مانند گندم، برنج، روغن و شکر نگهداری می‌کنند. این ذخایر در مواقع بحران می‌توانند به تنظیم بازار و تأمین نیازهای فوری جامعه کمک کنند و از بروز کمبودهای شدید جلوگیری نمایند.

عامل مهم دیگر، **مدیریت زنجیره تأمین غذا** است. حتی در صورت وجود تولید کافی، اختلال در حمل‌ونقل، بسته‌بندی و توزیع می‌تواند دسترسی مردم به مواد غذایی را محدود کند. توسعه زیرساخت‌های لجستیکی، استفاده از سامانه‌های هوشمند توزیع و ایجاد شبکه‌های توزیع محلی می‌تواند تاب‌آوری سیستم غذایی را افزایش دهد. در کنار این موارد، **حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی** نقش مهمی در حفظ امنیت غذایی دارد. کشاورزان و بهره‌برداران در شرایط بحران با مشکلاتی مانند افزایش هزینه‌ها، کمبود نهاده‌ها و ریسک‌های اقلیمی مواجه می‌شوند. ارائه تسهیلات مالی، بیمه محصولات کشاورزی، تأمین نهاده‌ها و آموزش‌های فنی می‌تواند به تداوم تولید کمک کند.

از سوی دیگر، **کاهش ضایعات و مدیریت مصرف** نیز از راهکارهای مؤثر در شرایط بحران است. بخش قابل توجهی از مواد غذایی در مراحل تولید، حمل‌ونقل و مصرف از بین می‌رود. بهبود روش‌های نگهداری، توسعه صنایع تبدیلی و فرهنگ‌سازی در زمینه مصرف مسئولانه می‌تواند فشار بر منابع غذایی را کاهش دهد. در نهایت، **همکاری بین‌بخشی و بین‌المللی** در مدیریت امنیت غذایی اهمیت فراوانی دارد. تبادل اطلاعات، هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی، مشارکت بخش خصوصی و همکاری با سازمان‌های بین‌المللی می‌تواند به افزایش ظرفیت کشورها در مقابله با بحران‌های غذایی کمک کند.

در مجموع، مدیریت امنیت غذایی در بحران‌ها نیازمند برنامه‌ریزی

پیشگیرانه، تقویت زیرساخت‌های تولید و توزیع، حمایت از کشاورزان و ایجاد سازوکارهای مؤثر برای ذخیره و توزیع مواد غذایی است. کشورهایی که پیش از وقوع بحران برای این مسائل برنامه‌ریزی کرده‌اند، در مواجهه با شوک‌های غذایی آسیب‌پذیری کمتری خواهند داشت و می‌توانند پایداری اجتماعی و اقتصادی خود را بهتر حفظ کنند.

نمونه‌هایی از مدیریت موفق امنیت غذایی در بحران‌ها

تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی پیشگیرانه و سیاست‌های هوشمند می‌تواند اثر بحران‌ها بر امنیت غذایی را به‌طور قابل توجهی کاهش دهد. در ادامه چند نمونه موفق از مدیریت امنیت غذایی در شرایط بحرانی ارائه می‌شود.

هند: ایجاد بزرگ‌ترین نظام ذخایر غذایی جهان

هند یکی از شناخته‌شده‌ترین نمونه‌ها در مدیریت ذخایر راهبردی غذایی است. دولت این کشور از طریق «شرکت دولتی غلات هند» (FCI) اقدام به خرید تضمینی گندم و برنج از کشاورزان می‌کند و این محصولات را در شبکه‌ای گسترده از انبارها ذخیره می‌سازد. در زمان بحران‌ها یا افزایش قیمت‌ها، این ذخایر برای تنظیم بازار و تأمین نیاز اقشار کم‌درآمد توزیع می‌شود. همچنین برنامه «سیستم توزیع عمومی» (PDS) در هند امکان دسترسی میلیون‌ها خانوار کم‌درآمد به مواد غذایی یارانه‌ای را فراهم کرده و در دوره‌هایی مانند همه‌گیری کرونا نقش مهمی در جلوگیری از کمبود غذا ایفا کرده است.

برزیل: پیوند حمایت از کشاورزان خرد با تغذیه عمومی

برزیل با اجرای برنامه‌هایی مانند «خرید غذا از کشاورزان خانوادگی» توانسته است همزمان از تولیدکنندگان کوچک حمایت کند و امنیت غذایی اقشار آسیب‌پذیر را افزایش دهد. در این طرح، دولت محصولات کشاورزان خرد را خریداری و آن‌ها را در مدارس، مراکز اجتماعی و برنامه‌های حمایتی توزیع می‌کند. این سیاست باعث شده در زمان بحران‌های اقتصادی یا نوسانات بازار، تولید داخلی حفظ شده و دسترسی گروه‌های کم‌درآمد به مواد غذایی سالم تضمین شود.

ژاپن: مدیریت دقیق ذخایر و کاهش ضایعات غذایی

ژاپن با وجود محدودیت منابع طبیعی و زمین‌های کشاورزی، توانسته با مدیریت دقیق ذخایر غذایی و برنامه‌ریزی منظم برای واردات، امنیت غذایی خود را حفظ کند. دولت این کشور ذخایر استراتژیک برنج را برای مقابله با بحران‌ها نگهداری می‌کند و همزمان سیاست‌های جدی برای کاهش ضایعات غذایی اجرا کرده است. توسعه فناوری‌های نگهداری، بهبود لجستیک مواد غذایی و فرهنگ‌سازی عمومی در زمینه مصرف مسئولانه از عوامل مهم موفقیت ژاپن در این حوزه به شمار می‌رود.

این نمونه‌ها نشان می‌دهد که مدیریت موفق امنیت غذایی در بحران‌ها معمولاً بر چند محور اصلی استوار است: ایجاد ذخایر راهبردی، حمایت از تولید داخلی، مدیریت کارآمد زنجیره تأمین و طراحی نظام‌های حمایتی برای اقشار آسیب‌پذیر. چنین تجربه‌هایی می‌تواند برای بسیاری از کشورها در طراحی سیاست‌های پایدار امنیت غذایی الهام‌بخش باشد.

مقاله ترویجی:

زراعت زرشک؛ طلای سرخ کویر و الگوی کشت بهینه

محدثه بیگ زاده

عملکرد در سال آینده می‌شود

۴. مدیریت آفات و بیماری‌ها

مهم‌ترین چالش در مزارع زرشک، بیماری زنگ زرشک و آفاتی نظیر شته و پروانه جوخه‌خوار است

پایش مداوم: تشخیص به‌موقع و استفاده از سموم مسی یا گوگردی در زمان مناسب، از گسترش بیماری‌های قارچی جلوگیری می‌کند. رعایت بهداشت زراعی (جمع‌آوری برگ‌های ریخته شده) در کاهش جمعیت آفات بسیار موثر است

۵. برداشت و فرآوری؛ حفظ کیفیت محصول

کیفیت زرشک بیش از هر چیز به نحوه برداشت و خشک کردن آن بستگی دارد

برداشت با شاخه: روش سنتی ضربه زدن به شاخه‌ها باعث آسیب به جوانه‌های سال بعد می‌شود. روش برداشت با شاخه (بریدن خوشه‌ها) کیفیت محصول را حفظ می‌کند

خشک کردن: برای حفظ رنگ روشن و بازاریابی، خشک کردن در سایه و تالارهای مخصوص (بارگاه زرشک) بر خشک کردن زیر نور مستقیم خورشید اولویت دارد

زراعت زرشک به دلیل نیاز آبی کم، هزینه تولید پایین نسبت به سایر درختان میوه و ارزش افزوده بالا در بازارهای صادراتی، یکی از سودآورترین گزینه‌ها برای کشاورزان در مناطق کم‌آب است. توسعه صنایع تبدیلی و بسته‌بندی مدرن می‌تواند درآمد ارزی این محصول را

زرشک یکی از مقاوم‌ترین گیاهان نسبت به شرایط سخت اقلیمی، شوری خاک و کم‌آبی است. ایران با سهم بیش از ۹۵ درصدی، بزرگترین تولیدکننده زرشک بی‌دانه در جهان به شمار می‌آید. با توجه به بحران آب در سال‌های اخیر، تغییر الگوی کشت به سمت محصولات کم‌آب‌بر و اقتصادی همچون زرشک، راهکاری هوشمندانه برای پایداری کشاورزی در مناطق خشک و نیمه‌خشک است

۱. انتخاب اقلیم و خاک مناسب

زرشک گیاهی آفتاب‌دوست است و برای میوه‌دهی باکیفیت به تابستان‌های گرم و خشک نیاز دارد

مقاومت به سرما: این گیاه سرمای شدید زمستان را به خوبی تحمل می‌کند

خاک: اگرچه زرشک در خاک‌های فقیر و شور نیز رشد می‌کند، اما بهترین عملکرد را در خاک‌های سبک (شنی-لومی) با زهکشی مناسب دارد

۲. مدیریت آبیاری و تغذیه

یکی از بزرگترین اشتباهات در زراعت زرشک، آبیاری نامنظم در زمان گلدهی و تشکیل میوه است

دوره حساس: زرشک در زمان گلدهی (اردیبهشت) به آبیاری زیاد حساس است و ممکن است باعث ریزش گل‌ها شود. اما در فصل تابستان برای پر شدن دانه‌ها، آبیاری منظم (ترجیحاً قطره‌ای) ضروری است

تغذیه: استفاده از کودهای دامی پوسیده همراه با کودهای پتاسه در اواخر زمستان (چالکود)، مقاومت گیاه را به تنش‌های محیطی و آفت‌ها افزایش داده و رنگ‌پذیری میوه را بهبود می‌بخشد

۳. هرس؛ کلید جوان‌سازی و باروری

هرس صحیح در زرشک برخلاف بسیاری از درختان، معمولاً هر دو سال یکبار انجام می‌شود

حذف پاجوش‌ها: کنترل پاجوش‌ها برای جلوگیری از تراکم بیش از حد و بهبود نوررسانی به مرکز درختچه ضروری است

هرس شاخه‌های خشک: حذف شاخه‌های مسن و بیمار باعث تحریک رشد شاخه‌های جوان و افزایش

۴۲ سال همراهی در مسیر امنیت غذایی؛ نگاهی به دستاوردهای صندوق بیمه کشاورزی

بیست و سوم خردادماه، یادآور گامی استوار در جهت حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی ایران است. امسال، صندوق بیمه کشاورزی در حالی چهل و دومین سالگرد تأسیس خود را جشن می‌گیرد که شعار «در مسیر پایداری تولید و امنیت غذایی» را سرلوحه فعالیت‌های خود قرار داده است. در دنیایی که تغییرات اقلیمی و حوادث غیرمترقبه، معیشت کشاورزان را تهدید می‌کند، این نهاد به عنوان ستون فقرات مدیریت ریسک در بخش کشاورزی شناخته می‌شود

گزارش اقدامات و دستاوردهای صندوق بیمه کشاورزی در سال ۱۴۰۴

صندوق بیمه کشاورزی در سال ۱۴۰۴ مجموعه‌ای از اقدامات و دستاوردهای مهم را در حوزه تقویت حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی و توسعه پوشش‌های بیمه‌ای به ثبت رسانده است. این اقدامات عمدتاً با هدف افزایش توانگری مالی، گسترش خدمات بیمه‌ای و ارتقای حمایت از کشاورزان و بهره‌برداران بخش کشاورزی انجام شده است. یکی از مهم‌ترین دستاوردهای این سال، افزایش ۱۵۰ درصدی اعتبارات صندوق بیمه کشاورزی بود؛ به‌گونه‌ای که اعتبارات این صندوق از ۱۲ هزار میلیارد تومان به ۳۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. همچنین ۹۰ درصد اعتبارات مصوب تخصیص داده شد که این میزان بیش از دو برابر میانگین تخصیص اعتبارات در یک دهه گذشته محسوب می‌شود

در حوزه توانگری مالی نیز سرمایه صندوق بیمه کشاورزی با رشد ۴۰۰۰ درصدی افزایش یافت که از آن به عنوان نقطه عطفی در تقویت توان مالی صندوق یاد می‌شود. این اقدام زمینه ارتقای ظرفیت پوشش بیمه‌ای و افزایش قدرت جبران خسارات در بخش کشاورزی را فراهم کرده است

از سوی دیگر، پورتنوی بیمه کشاورزی با رشد ۱۰۲ درصدی از ۱۲۰۱ هزار میلیارد تومان به ۲۴۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافت که نشان‌دهنده توسعه فعالیت‌های بیمه‌ای و افزایش سطح پوشش خدمات در این حوزه است. در بخش پرداخت خسارت نیز میزان غرامت پرداختی با افزایش ۱۶۰ درصدی از ۶۵ هزار میلیارد تومان به ۱۷ هزار میلیارد تومان رسید. این روند بیانگر افزایش ظرفیت صندوق در جبران خسارات ناشی از مخاطرات بخش کشاورزی و حمایت مؤثرتر از تولیدکنندگان است

از دیگر اقدامات مهم در سال ۱۴۰۴، پرداخت کامل حق بیمه گندمکاران توسط دولت بود که در راستای اجرای سیاست‌های حمایتی و الزامات قانونی انجام شد و نقش مهمی در تقویت امنیت تولید این محصول راهبردی ایفا کرد

همچنین صندوق بیمه کشاورزی در مسیر توسعه خدمات خود، گسترش پوشش‌های بیمه‌ای به حوزه عوامل تولید را در دستور کار قرار داد؛ اقدامی که با هدف ایجاد منابع جدید و تکمیل زنجیره خدمات بیمه‌ای در بخش کشاورزی انجام شده است

در حوزه تعاملات مالی نیز ۹۸ هزار میلیارد تومان از بدهی دهساله صندوق به بانک کشاورزی به طور کامل تسویه شد که گامی مهم در ساماندهی روابط مالی و تقویت همکاری‌های این نهاد با بانک کشاورزی به شمار می‌آید. مجموع این اقدامات نشان‌دهنده تلاش صندوق بیمه کشاورزی برای تقویت پایداری تولید، افزایش پوشش بیمه‌ای و حمایت مؤثرتر از فعالان بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۴ است

تحلیل نقش محوری صندوق در چند لایه:

۱. تنوع زیربنایی در پوشش بیمه‌ای:

در طراحی نمادین عدد «۴۲»، شاهد ترکیبی از تمام حوزه‌های تحت حمایت هستیم؛ از مزارع طلایی گندم و باغات میوه گرفته تا صنعت دامپروری، طیور و پرورش آبزیان. این تنوع نشان‌دهنده آن است که بیمه کشاورزی امروز دیگر تنها یک چتر حمایتی ساده نیست، بلکه یک شبکه گسترده از امنیت را برای تمام زیربخش‌های کشاورزی فراهم کرده است.

۲. تمرکز بر مدیریت منابع آب و محیط زیست:

استفاده از تصویر رودخانه‌های جاری و سدهای آبی در دل نماد سالگرد، پیامی روشن دارد: پایداری تولید، در شرایط خشکسالی‌های پیاپی، بیمه کشاورزی با حمایت از روش‌های نوین آبیاری و جبران خسارات ناشی از تنش‌های آبی، به تثبیت امنیت غذایی کمک می‌کند.

۳. پیوند سنت و مدرنیته:

حضور کمباین‌های مدرن در کنار فعالیت‌های سنتی روستایی، نشان‌دهنده حرکت صندوق به سمت هوشمندسازی و حمایت از کشاورزی مکانیزه است. این رویکرد به معنای کاهش ضایعات تولید و افزایش بهره‌وری در واحد سطح است که مستقیماً به سفره مردم متصل می‌شود.

چشم‌انداز آینده:

صندوق بیمه کشاورزی در آستانه ورود به دهه پنجم فعالیت خود، بر سه محور اصلی تأکید دارد:

توسعه عدالت اجتماعی: با گسترش پوشش بیمه‌ای برای زنان روستایی و عشایری.

هوشمندسازی فرآیندها: استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای ارزیابی سریع‌تر و دقیق‌تر خسارات.

تحقق شعار سال: هم‌راستایی با اسناد بالادستی نظام در جهت خودکفایی و تولید پایدار.

چهل و دو سال خدمت صادقانه، تنها یک عدد نیست؛ بلکه کارنامه‌ای از ایستادگی در برابر سرمازدگی‌ها، سیل‌ها و خشکسالی‌هاست. صندوق بیمه کشاورزی با تکیه بر تجربه گذشته و ابزارهای نوین آینده، همچنان به عنوان «امین تولیدکننده» در صحنه باقی خواهد ماند تا اطمینان حاصل شود که چرخ تولید در هیچ شرایطی از حرکت باز نمی‌ایستد.

پشتوانه اعتماد؛ فراتر از جبران خسارت مادی

آنچه در طول این چهل و دو سال، صندوق بیمه کشاورزی را به نهادی ممتاز بدل ساخته، فراتر از پرداخت غرامت‌های ریالی، ایجاد «آرامش خاطر» برای خط مقدم جبهه تولید است. کشاورزی که با وجود تهدیدات جوی، بذر خود را در زمین می‌کارد، چشم‌انداز آینده را در سایه حمایت‌های این صندوق روشن می‌بیند. این پیوند اعتماد میان دولت و تولیدکننده، ارزشمندترین سرمایه‌ای است که ضامن تداوم فعالیت در سخت‌ترین شرایط اقلیمی بوده و از مهاجرت روستاییان به شهرها جلوگیری کرده است.

نقش‌آفرینی در تحقق اقتصاد مقاومتی و مهار تورم

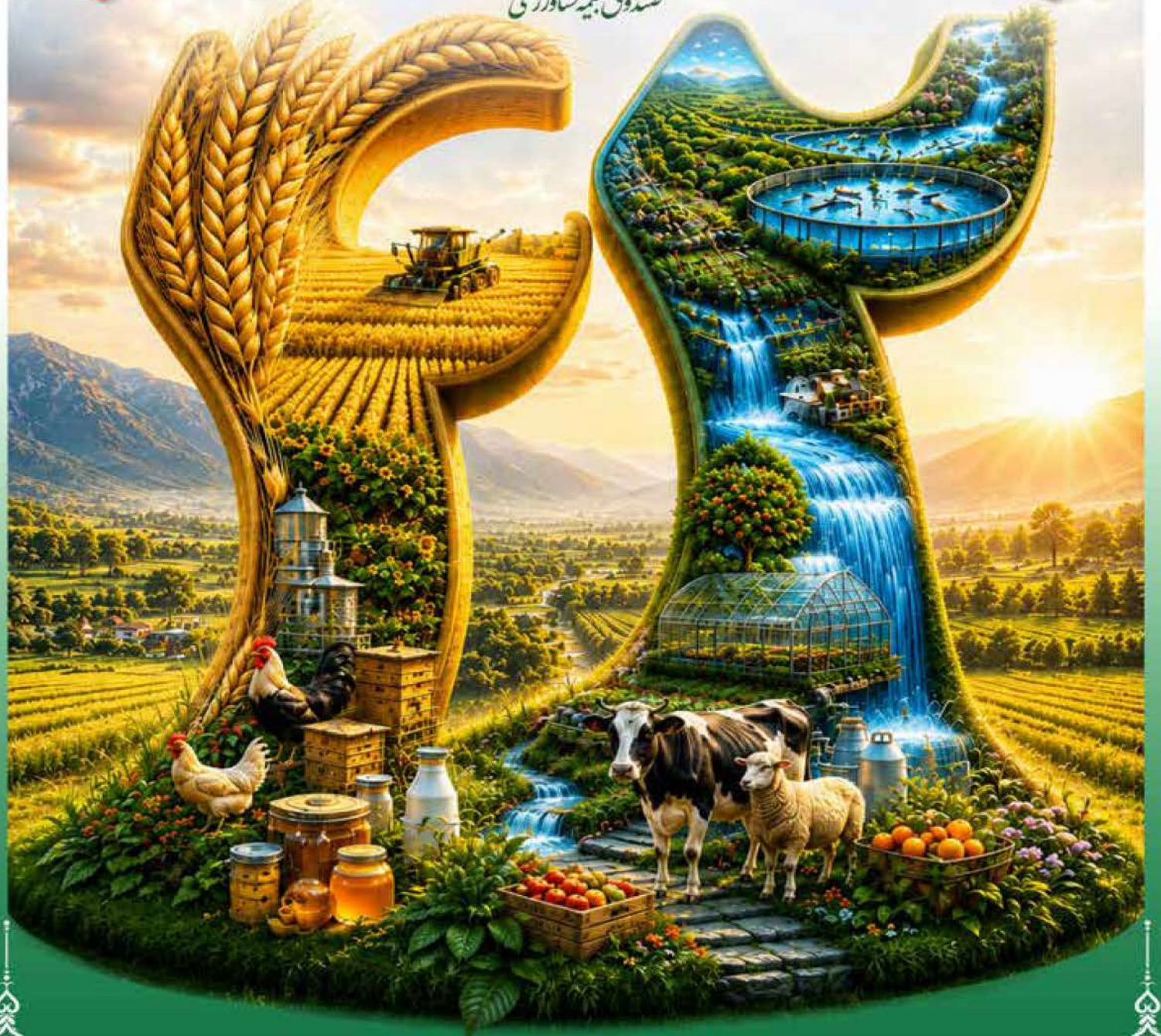
در تحلیل نهایی، پایداری بیمه کشاورزی مستقیماً با «اقتدار ملی» گره خورده است. با مهار آثار زیان‌بار حوادث طبیعی بر معیشت بهره‌برداران، این صندوق مانع از شوک‌های ناگهانی به بازار محصولات غذایی می‌شود. در واقع، هر پرونده خسارتی که با دقت و سرعت توسط کارشناسان این نهاد رسیدگی می‌شود، گامی در جهت کنترل نوسانات قیمت و حفظ ثبات سفره مردم است؛ نقشی که صندوق را به یکی از بازوهای اجرایی کلیدی در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بدل کرده است.

افق روشن در گام دوم انقلاب

امروز، صندوق بیمه کشاورزی با عبور از چهل سالگی، وارد مرحله جدیدی از بلوغ سازمانی شده است. حرکت به سمت «کشاورزی قراردادی» و بهره‌گیری از داده‌های ماهواره‌ای برای سنجش دقیق ریسک، نویدبخش آن است که در سال‌های پیش رو، حمایت‌ها نه تنها گسترده‌تر، بلکه هدفمندتر و عادلانه‌تر توزیع شود. تعهد به پایداری تولید، دیگر تنها یک شعار نیست، بلکه نقشه راهی است که امنیت غذایی نسل‌های آینده ایران را در برابر ناملایمات اقلیمی بیمه می‌کند.

صندوق بیمه کشاورزی

۲۳ خردادماه ۱۴۰۵

۴۲ امین سالگرد تاسیس صندوق بیمه کشاورزی گرامی باد

۴۲ سال خدمت؛ در مسیر پایداری تولید و امنیت غذایی

مهمترین اقدامات و دستاوردهای صندوق بیمه کشاورزی در سال ۱۴۰۴

افزایش ۱۶۰٪ میزان غرامت
از ۶/۵ همت به ۱۷ همت

پرداخت کامل حق بیمه
گندمکاران توسط دولت
رویکردی حمایتی و قانونی

توسعه خدمات بیمه‌ای به
حوزه عوامل تولید
حرکت در مسیر خلق منابع جدید

تسویه کامل ۹/۸ همت بدهی
۱۰ ساله به بانک کشاورزی
گامی مهم در تعادل مالی

صندوق بیمه کشاورزی

افزایش ۱۵۰٪ اعتبارات
از ۱۲ همت به ۳۰ همت

تخصیص ۹۰٪ اعتبارات
بیش از دو برابر میانگین
یک دهه گذشته

افزایش ۴۰۰۰ درصدی سرمایه
نقطه عطفی در توانگری مالی

رشد ۱۰۷٪ پورتنفوی بیمه کشاورزی
از ۱۲.۱ همت به ۲۴.۵ همت

۲۳ خردادماه ۱۴۰۵

۴۲ امین سالگرد تاسیس صندوق بیمه کشاورزی گرامی باد

۴۲ سال خدمت؛ در مسیر پایداری تولید و امنیت غذایی

Dectomectin®

Doramectin 1%

Injectable solution

دکتومکتین®

دورامکتین 1%

محلول استریل تزریقی

موارد مصرف:

دورامکتین برای درمان و کنترل آلودگی‌های انگلی داخلی و خارجی در دام‌ها استفاده می‌شود.

گاو گوشتی و گوسفند پرواری:

برای کنترل و درمان آلودگی‌های معده و روده ناشی از نماتودهای گوارشی، نماتودهای ریوی، آلودگی‌های موضعی ناشی از جرب‌ها، کنه‌های تک میزبان، شپش‌ها، لارو مگس‌های مولد میاز و انگل بینی

Ivermectin + Closantel

Injectable solution

آیورمکتین + کلوزانتل

محلول استریل تزریقی

موارد مصرف:

گاو: جهت درمان ترماتودها (فلوک)، نماتودها (کرم‌های گرد گوارشی، کرم‌های ریوی، کرم چشم) و بند پایان نظیر جرب، شپش و مگس گاوی
گوسفند: جهت درمان ترماتودها (فلوک)، نماتودها (کرم‌های گرد گوارشی، کرم‌های ریوی، کرم چشم) و بند پایان نظیر جرب، شپش و لارو مگس بینی

گندم اعتبار دارد

پیش از دریافت وجه گندم با
طرح اعتباری گندم خرید کنید

اداره کل روابط عمومی
مرکز ارتباط سبز: ۰۲۱-۸۱۳۰۱
www.bki.ir

گرین پی
اعتبار همیشه سبز

- کارمزد نیم درصد ماهانه
- بازپرداخت سه ماهه
- دریافت آسان با گرین پی بانک کشاورزی

از گذشته تا آینده، میراث اعتماد و کیفیت

- بیش از ۶۰ سال سابقه فعالیت در زمینه کشاورزی و مرتعداری، دامپروری، تجارت و تولید
- ظرفیت تولید بیش از ۱۵۰۰ تن در روز
- شناخته شده به عنوان یکی از بزرگترین کارخانجات مطرح در خاورمیانه
- به کارگیری مدرن ترین تجهیزات و تکنولوژی روز دنیا
- واردات مستقیم نهاده ها و افزودنی های خوراک دام و طیور
- تولید محصولات منطبق با استانداردهای جهانی
- دسترسی به مواد اولیه در کمترین زمان ممکن به دلیل نزدیکی به بندر امام خمینی
- همکاری با متخصصان و کارشناسان داخلی و خارجی

دفتر مرکزی: تهران، خیابان احمد قصیر (بخارست) کوچه ششم، بلاک ۲۷ | کد پستی: ۱۵۱۴۷۱۹۵۱۱ | تلفکس: ۰۲۸۵ ۸۸۵۰۰ (۲۱) ۹۸+

نشانی کارخانه خوزستان: بندر امام خمینی (ره)، کیلومتر جاده آبادن، شهرک صنعتی سریندر | کد پستی: ۶۳۵۷۱۴۳۶۱۸

نشانی کارخانه کرمانشاه: کیلومتر ۱۶ جاده قصر شیرین